

KONCEPT

JUN 2023.

BY
IDEALNI
DOM

Broj #04
Cena: 750 RSD

STRUČNI ČASOPIS IZ OBLASTI
ENTERIJERA I PRIMENJENE UMETNOSTI

ISSN 2812-7145

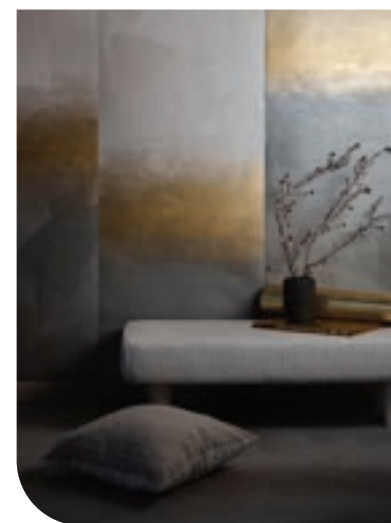
9 770281 271451

TEMA
BROJA

DIZAJN I REDIZAJN

AKO BISTE MOGLI DA REDIZAJNIRATE
BILO ŠTA, ŠTA BI TO BILO?

VILENICA
ELEKTIK
STUDIO

SMARTACTION

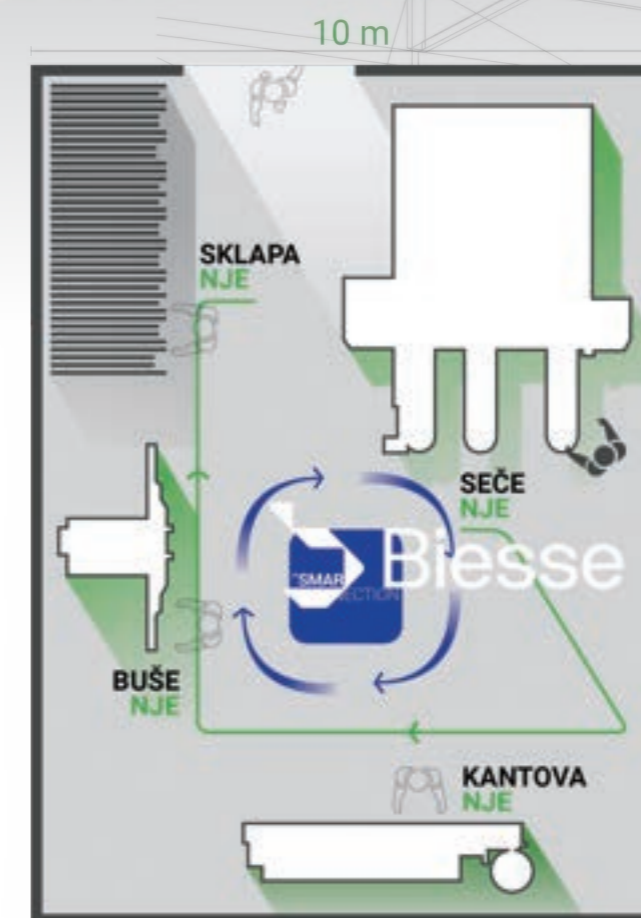

 Biesse

TOP TECH
WOODWORKING

KOMPAKTNO, PRISTUPAČNO 150 m² REŠENJE

POVOLJNA INVESTICIJA, OPREMA NA KOJOJ SE RADI SA LAKOĆOM, A SVE TO NA MALOM PROSTORU

Moderna proizvodna laboratorija na 150 m² namenjena malim i srednjim kompanijama za izradu svih tipova nameštaja

► PROSEČNA DNEVNA PROIZVODNJA DO 300 OBRAĐENIH PANELA

Za više informacija pratite nas na društvenim mrežama ili posetite www.toptech.rs

MERIVOBX – novosti iz Bluma.

Nikada nije bilo tako lako ponuditi raznovrsnost: otkrijte bezbroj načina da ispunite želje svojih kupaca – sa samo jednom Box platformom. Budite spremni za zahteve sutrašnjice.

www.blum.com/merivobox

Antre

Unikatni vuneni tepisi • Staze
Gazišta • Garnišne • Zaveses

Posetite nas u prodajnim salonima:

Stara Pazova, Novosadska 23a, 022/310-270, Beograd, Stari TC Merkator, 011/319-6-345
Novi Sad, Kornelija Stankovića 5, 021/63-11-697

www.ateljeantre.co.rs

Sa tradicijom dugom 30. godina i sedištem u Ivanjici, kompanija Tis doo je jedna od najreferentnijih firmi u oblasti materijala za pločasti nameštaj. Vrednosti na kojima temeljimo naš uspeh su kvalitet, poverenje, inovativnost i razumevanje potreba naših kupaca.

Naša je misija da pružimo svakom kupcu najbolju vrednost za novac koji daje, kroz vrhunsku uslugu i zadovoljstvo kupovine i pažljivo odabran asortiman roba i usluga sa naglaskom na kvalitet.

www.tis.rs

Kroz godine kontinuiranog rasta i razvoja poslovne aktivnosti kompanije, neminovno su se dešavale promene u poslovnom okruženju, promene u procenjenom potencijalu tržišta, njegovoj segmentiranosti, stepenu likvidnosti, nivou tehnologije, primeni novih trendova i dizajnerskih pravaca, kvalitetu servisa.

Distributivni centri se nalaze u sledećim gradovima na prostoru Srbije i Crne Gore:

Distributivni centri

www.tis.rs

Pred arhitektama su sve češće izazovi da postojeće prostore prilagode novom vremenu, udahnu novu energiju. U konzumerističkom društvu, u kom vlada hiperprodukcija, redizajn prostora postao je imperativ koliko i nove modne kolekcije. Trendovi se smenjuju, potrebe se menjaju, ali neke konstante ostaju – poput potrebe za promenom i potrebe za prostorom u kom se osećamo dobro.

Koja je razlika između dizajna i redizajna? Da li su nužno potrebna značajna sredstva?

Jedno je sigurno – arhitektonsko projektovanje je odavno prepoznato kao kompleksna aktivnost, a bavljenje izgrađenim objektom, koji sa sobom nosi dodatan teret postojanja, usložnjava ceo proces. Osnova redizajna jeste dubinsko slojevito promišljanje. Nekad se kao rezultat tog procesa javi rešenje koje se svodi na novi raspored elemenata, nekad je to unošenje nove energije kroz oslikavanje postojećih komada, a neretko kao rezultat realizuju se kompletne rekonstrukcije objekta, koje neguju specifičnosti zatečenog stanja.

Ako biste mogli da redizajnirate bilo šta, šta bi to bilo?

Do čitanja!

Katarina Stojić, *mast. inž. arh.*

KONCEPT IMPRESUM

OSNIVAČ I IZDAVAČ
Vuk Dimitrijević PR,
reklamna agencija Anubis,
Beograd

GLAVNI I ODGOVORNI
UREDNIK
Vuk Dimitrijević

UREDNIKA IZDANJA
Katarina Stojić, mast. inž.
arch.

AUTORI
Milica Grujić, mast. inž.
arch.
Marina Marković, mast.
inž. arch.
Milica Grbić, mast. inž.
arch.
Nevena Vujić, mast. inž.
arch.
Jakša Nikodijević, mast.
inž. arch.
dr Jovana Stanišić, mast.
inž. arch.

FOTOGRAFKINJA
MAGAZINA
Sunčica Zurković, mast.
inž. arch.

DIZAJN I PRIPREMA
Filip Timotić

NASLOVNA STRANA
Slika br. 1 – Vila M14/
Noble, AD arhitektura i
dizajn
Slika br. 2 – Hotel u
prirodi, MAP studio,
Peking
Slika br. 3 – Balkan kilims

LEKTOR
Jovana Trajković

ADRESA Blok Sutjeska
251a 11000 Beograd
Tel: +381 365 05 09
+381 60 555 24 21
info@arhitekta.co.rs

STRUČNI ČASOPIS SE
OBJAVLJUJE 2 PUTA
GODIŠNJE

Pratite nas:
Instagram
@koncept_magazin

ŠTAMPA
Maximagraf
Vladana Desnice 13,
Petrovaradin
+381 21 6433 512

Izdavač i uredništvo ne snose odgovornost za nenamerne i štamparske greške.

Za sadržaje dobijene od strane oglašivača i autora saradnika (oglas, fotografije, tekstovi), njihovu legalnost, tačnost i istinitost odgovara isključivo oglašivač odnosno autor. Sva prava zadržana. Svako kopiranje je zabranjeno i smatraće se povredom autorskih prava, a za posledicu može imati pokretanje sudskog spora.

CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd 72
KONCEPT MAGAZIN I glavni i odgovorni urednik Katarina Stojić
2021. - br.1 izdavač reklamna agencija Anubis (Jagodina: Zlatna knjiga) - 28cm
ISSN 2560-3957 = Arhitekta (Beograd)
COBISS.SR-ID 232500236

S A D D R Z A J

O pojmu redizajna govori **TEMA BROJA (12-15)**

Svoje projekte predstavljaju iz sveta

MAMM DESIGN (16-29)
KASA (Kovaleva&Sato Architects) (76-83)
THE LAB SAGIONI (98-102)
GOODLAND (24-31)

Svoje projekte predstavljaju iz regiona

MILOŠ MILIVOJEVIĆ (32-47)
STUDIO BAUK (90-97)
KONCEPT STUDIO (110-117)
STUDIO AT52 (56-59)
HANA I DANIEL (104-107)

Boje primenjene umetnosti brane

VILENICA STUDIO (48-55)
PORCELLANA (108-109) AMBIENTEC (84-89)

Koliko su današnji studenti spremni za rad
na tržištu, preispituju

**ŠANGAJSKA AKADEMIJA VIZUELNIH UMETNOSTI I
CONVERSE (118-125)**

Sagovornik broja je ceo tim koji stoji iza

SFERA PODKAST (70-75)

DIZAJN I REDIZAJN

REKLI SU O DIZAJNU

„Dizajn nije jedan objekat ili dimenzija. Dizajn je neuredan i složen.”

– Nataša Jen

„Dizajner zna da je postigao savršenstvo ne kada više nema šta da se doda, već kada nema šta da se oduzme.”

– Antoan de Sent Egziperi

„Ne plašite se savršenstva – nikada ga nećete dostići.”

– Salvador Dali

REKLI SU O REDIZAJNU

„Gde god da postoji čovek, on nalazi potrebu da redizajnira, da ponovo stvori svet. Lepši svet, čistiji, slađeg mirisa i šareniji. Bašta je verovatno mesto gde se nade u civilizaciju najbolje uočavaju. U stvari, čovek sebe definiše svojom baštom. Moja baka stoji bez reči petnaest minuta između redova bobica i drži makaze u svojoj ruci.”

– Gari Snajder

„Evo gde redizajn počinje ozbiljno, gde prestajemo da pokušavamo da budemo manje loši i počinjemo da shvatamo kako da budemo dobri.”

– Vilijam Mekgregor

„Nalazim se u toj veličanstvenoj poziciji gde mogu da redizajniram i ponovo upakujem svoj rad.”

– Kameron Mekintoš

U (RE)DIZAJNU ENTERIJERA MALE PROMENE IMAJU VELIKI UTICAJ

Redizajn predstavlja vizuelnu nadogradnju, odnosno preuređenje postojećeg rešenja. Ukoliko se odlučite da dizajnirate kuću, taj poduhvat može zahtevati potpuno novi projekat, koji garantuje zadovoljstvo, ali zahteva veliki budžet i značajno vreme. Iako potpuno novoprojektovano rešenje može biti sjajno, odricanja su velika stoga se ljudi sve teže upuštaju u tako kompleksne investicije.

Živimo u doba kada se nameće da sve mora biti idealno, najbolje, najkvalitetnije, najnovije... ili ne treba ni da postoji. Neopravdano, ovakvi nametnuti stavovi sprečavaju veliku većinu da uradi bilo šta u svom domu. Dok čekamo idealne uslove produ godine, a mi smo ih proveli nezadovoljni u svom domu. Često se ne radi o novcu, koji je uobičajeni izgovor, zato što zaista možete postići mnogo ukoliko uložite malo vremena, volje i napora. Pre svega, potrebno je promisliti šta je to što nam je potrebno da bismo se osećali prijatno i motivisano u prostoru u kojem boravimo.

„Dizajn može biti umetnost. Dizajn može biti estetika. Dizajn je tako jednostavan, zato je tako komplikovan.”

– Pol Rand

„Svaki sjajan dizajn počinje još boljom pričom.” – Lorinda Mamo

Zašto provesti godine u nezadovoljstvu ukoliko malim promenama možemo učiniti svakodnevicu lepšom, samim tim i to isčekivanje kada ćemo izgraditi svoj idealan dom? Vašem prostoru nije potreban potpuni redizajn da biste se osećali sveže. Ponekad je potrebno samo nekoliko malih promena da bi se ostvario veliki uticaj.

Detalji daju novu energiju i mogu imati značajan uticaj na izgled vašeg prostora. Male promene se odnose samo na to – promene. To bi moglo značiti dodavanje nečega ili oduzimanje nečega. Ne morate uvek da dodate nešto, za početak proverite da li ste zatrpani suvišnim stvarima, bićete oduševljeni koliko će vaš stan postati otvoreniji i prozračniji kada biste uklonili nepotreban nered. Postoji mnogo načina da redizajnirate prostor. Ukoliko su vam boje zidova dosadile, krenite od krečenja. Ukoliko vam je mrsko da

bojite ceo stan, neka to za početak bude jedan zid. Dodajte osvetljenje u tamne ćoškove, poigrajte se sa različitim tipovima svetla. Obradujte sebe novom lampom. Kupite neki skulpturalni komad, poput ekstravagantnog lustera, koji će u vaš dom uneti ekscentričnost. Uradite fotografije koje vam godinama stoje u telefonu, uramite ih i okačite na zid uspomena. Dodajte ogledalo. Kupite krznenu prostirku i unesite toplinu. Nove teksture, materijali i boje će, inače, neutralni prostor učiniti živopisnim.

„Javnost je više upoznata sa lošim dizajnom nego dobrim dizajnom. Ona je, u stvari, uslovljena da preferira loš dizajn, jer to je ono sa čim živi. Novo postaje preteće, staro ohrabrujuće.”

– Pol Rand

KUPUJTE UNUTAR SVOG DOMA

Koncept „kupujte svoj dom“ je zabavan, kreativan način da unapredite svoj prostor onim što već posedujete. Posedovanje kvalitetnih, vanvremenskih komada predstavlja temelj dobrog dizajna. Ukoliko vaš dom krasi neutralni zidovi, imate spreman poligon za eksperimentisanje – mogućnost da pomerate delove iz sobe u sobu i tako unesete svežinu u vašu svakodnevicu.

„Volim da sve u mom domu bude kohezivno, tako da mogu lako da povlačim stvari iz jedne sobe u drugu, a ne da izgleda kao da je sve na svom mestu i da se osećam kao da moram da preuredim ceo prostor jer sam zamenio tepih. Kupujte svoj dom.” – savetuju poštovaoci ovog pristupa.

BETONSKA OAZA

Kuća u Mjogadaniju
(Myougadani)

Priredila: **Nevena Vujić**, mast. inž. arh.

Kuća u Mjogadaniju je projekt koji redizajnira armiranobetonsku zgradu staru 33 godine.

Arhitektonski tim MAMM DESIGN, iz Tokija, 2020. godine je redizajnirao 143.15 m² korisne površine i pretvorio u betonsku zelenu oazu za stanovanje i poslovanje.

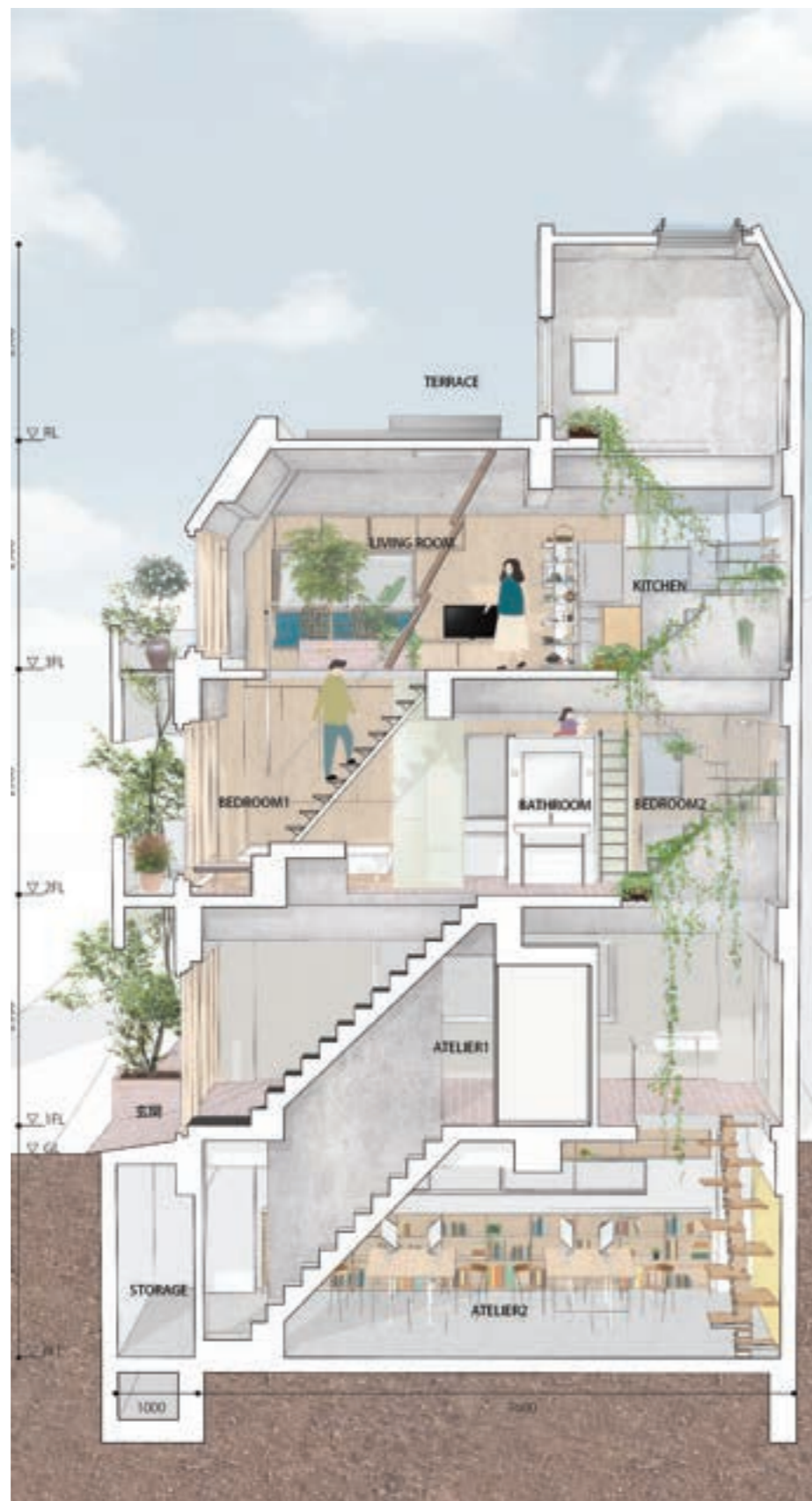
Može se reći da je istorija objekta bila dinamična. Objekat je nekoliko puta menjao vlasnika i namenu. Zgrada je okružena štamparijama i fabrikama za uvezivanje i koričenje knjiga, pa je tako prilikom izgradnje donja polovina objekta korišćena kao štamparija, dok je gornji deo objekta bio rezidencijalnog karaktera. Pre nešto više od 10 godina, drugi vlasnik je renovirao objekat i kompletno ga pretvorio u rezidencijalni. Poslednji redizajn vraća namenu u prvobitnu postavku.

Sa aspekta funkcionalne organizacije pristupilo se nestandardnom rasporedu zona i prostorija.

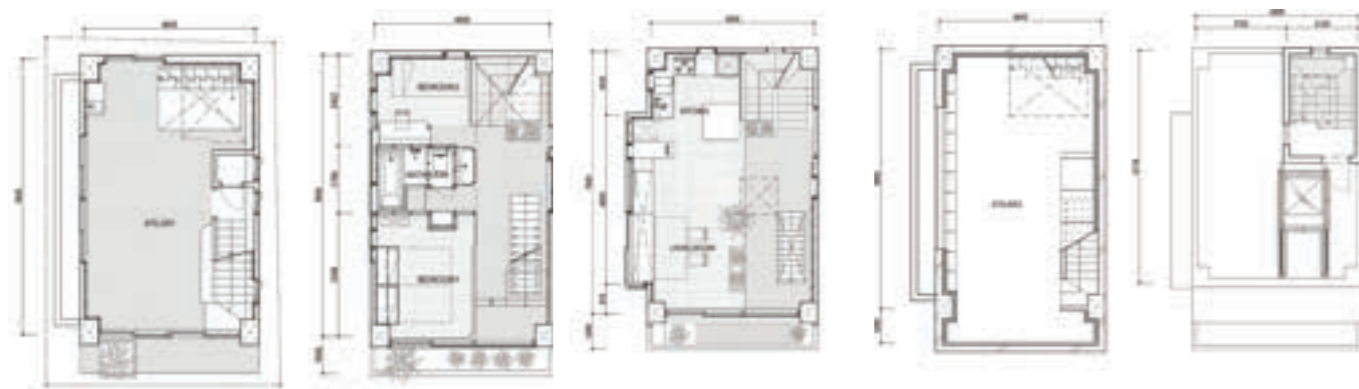
Objekat je po horizontali podeljen na radnu zonu, koju čine dve donje etaže, i privatnu rezidencijalnu zonu, koju čine tri gornje etaže. Prilikom pristupanja u objekat ulazi se u radnu zonu, koja zahvata nivo prizemlja i podrum u kome su adaptirane kancelarije.

Kada se pristupa rezidencijalnom delu prvo se nailazi na prvi sprat, na kome se nalaze spavaće sobe, međusobno razdvojene kupatilom. Pošto je većina susednih objekata visoka jedan sprat, dnevna soba je

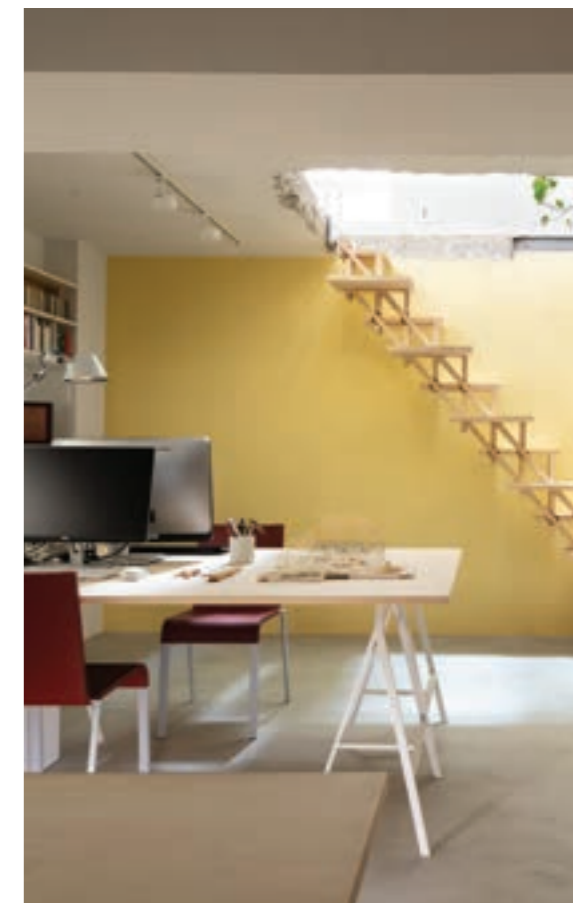

postavljena na drugi sprat, kako bi imala otvoren pogled ka zelenilu obližnje botaničke bašte. Peta etaža je uvučena i time formira prelepu krovnu terasu sa pogledom na grad. Rezidencijalni deo je materijalizacijom podeljen po vertikali na dva dela. Protočni i življi deo, u kome se nalazi vertikalna komunikacija, obrađen je crvenom ciglom, dok je drugi deo mirnijeg karaktera i obrađen je svetlim drvetom.

Proces dizajna arhitekta su nazvale „ponovno otkriće”, jer su se vodili idejama i smernicama koje im je sama zgrada nudila tokom procesa demontaže.

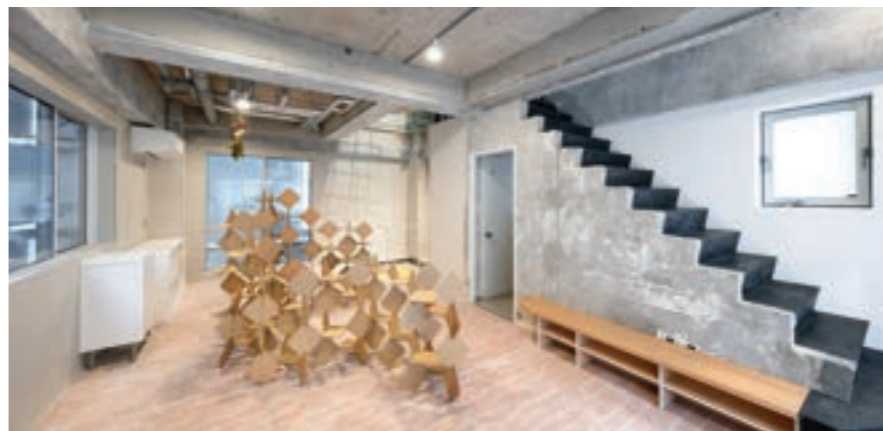
Stanje pre rekonstrukcije

Na primer, da bi u objekat pustili dovoljno prirodnog svetla i svež vazduh, projektanti su rešili da sruše zatvoreno centralno stepenište, koje prolazi kroz 5 etaža, i na tom mestu su kreirali atrijum od podruma do penthousa. Početna ideja bila je da se svi elementi starog stepeništa uklone, ali pošto su se na nekim mestima armaturne šipke neočekivano lepo pojavile, projektanti su odlučili da šipke zadrže u svom autentičnom obliku i na tom mestu su postavili puzavicu, čime su napravili zelenu vertikalnu baštu. Kako bi dali novi izgled fasadi, odlučili su da sastružu postojeću gipsanu obradu, koju je dodao prethodni vlasnik. Iza završne obrade pojavile su se prelepe sjajne pločice. One su zadržane, ispolirane i na taj način ponovo upotrebljene. Plave keramičke pločice dale su kontrast novozasadnom zelenilu.

Osnovni princip u projektovanju bilo je čitanje postojećih oblika i materijala i mogućnost dodeljivanja novih značenja, čime se postigla ekonomičnost kroz iskorišćenje već postojećeg.

Osluškujući senzibilitet zgrade, sa aspekta dizajna stvorili su se prostori sa visokim ambijentalnim kvalitetima.

Foto: Hideaway Creative, Brit Gill

Priredila: Marina Marković, mast. inž. arh.

UMETNOST PAUZE U MINIMALISTIČKOJ INTERPRETACIJI „GUDLENOVA“ (GOODLAND) TERMALNA KADA

U ubrzanom svetu savremenog života, čovek oseća da vreme neumitno leti. Ovaj fenomen se može pripisati različitim faktorima: od prekomernih dnevnih obaveza, preko konstatnog pristupa tehnologiji i pametnim uređajima, te konačno prenatrpanošću informacijama koje nas „napadaju“ sa svih strana. Život u urbanim sredinama, sa svim svojim prednostima, ipak sa sobom nosi rasporede zatrpane aktivnostima i obavezama, koje zajedno rade na tome da dan prolazi neverovatno brzo. Radni sati su sve duži, a odmor sve kraći, a u svemu tome život preti da prođe pored nas, dok mi mahnitno pokušavamo da precrtamo još jednu obavezu sa „to-do“ liste.

U tom vrtlogu vremena u kojem trenutak ne pripada nama, sa danima stopljenim u beskonačno vrzino kolo, potrebno je razmišljati o ritualima koji će svet oko nas na kratko usporiti i naše postojanje usresediti na sadašnji trenutak svesne prisutnosti, fokusirajući se na trenutno iskustvo i prihvatanje trenutka i situacije onakvim kakvi jesu u datom momentu.

Termalna kada na drva podstiče usporavanje života do povezivanja sa prirodom

„Ako se krećete upola sporije, primetićete duplo više“

„LEPOTA SPOROSTI“ I KULTURA KUPANJA

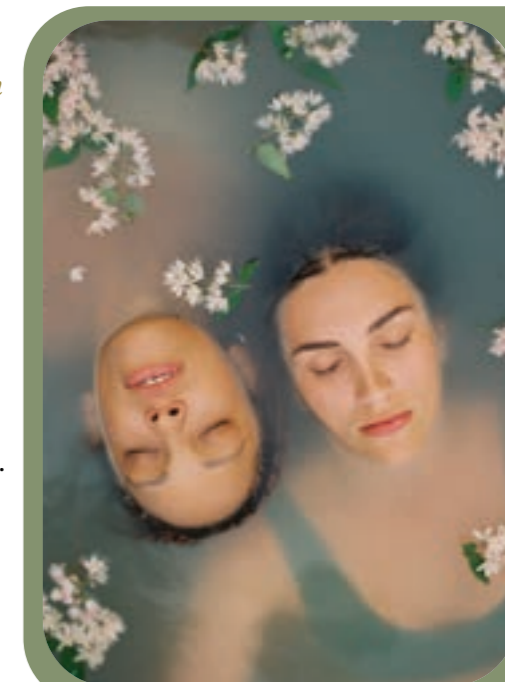
„Iskorišćavanje“ prirodnog okruženja i ekoloških materijala nepretencioznih formi i blage estetike, pozivajući se na terapijski dokazanu tradiciju i istoriju istočnjačkih civilizacija, savršen je poligon i inspiracija za redizajn poznatih, svakodnevnih upotrebnih „predmeta“. Od rituala sporog pripremanja jutarnje šolje kafe do odvajanja od pametnih uređaja, „Gudlend“ (Goodland) je deo brzorastućeg pokreta, koji slavi „lepotu sporosti“, nasuprot „grabljenju“ instant zadovoljstava. U eri u kojoj je tehnologija deo gotovo svakog iskustva, ovaj brend sa svojim proizvodima podstiče uživanje u „analognim trenucima“. Inspirisan japanskom kulturom kupanja i aktivnostima na otvorenom, autor i osnivač kopmanije „Gudlend“ – Krejg Pirs (Craig Pearce), prepoznao je porast potražnje za autentičnim doživljajem kupanja, ujedno povezujući se sa prirodom ka trenutku savršenog opuštanja.

„Onseni“ su topli izvori koji se nalaze u prirodi, često u slikovitim krajolicima poput planina i šuma, a oduvek su poznati po svojim terapijskim svojstvima i lekovitom dejstvu na telo.

JAPANSKI NAČIN KAO INSPIRACIJA
Japanska kultura kupanja, poznata kao „onsen“ ili „sentō“, svojom dugom i bogatom istorijom, predstavlja značajnu tradicionalnu aktivnost stanovnika Japana, namenjenu za opuštanje i relaksaciju. „Onseni“ su topli izvori, koji se nalaze u prirodi, smešteni u okviru slikovitih krajolika poput planina i šuma, oduvek poznati po svojim terapijskim svojstvima i lekovitom dejstvu na telo.

Tradicionalan način kupanja predstavlja ritual koji podrazumeva pravilno čišćenje tela pre ulaska u termalni izvor ili bazen, a zatim potapanje tela u termalne kade i uživanje u kupanju. Tišina i mir su važni elementi ovog rituala, kako bi se očuvala prijatna atmosfera i omogućila potpuna relaksacija. Japanska kultura kupanja je poznata i po svojim zdravstvenim benefitima zbog lekovitog dejstva toplih izvora na telo, kao i zbog činjenice da kupanje pozitivno utiče na cirkulaciju krvi i smanjenje stresa. Jedno od najpopularnijih iskustava u prirodi u Japanu, poznato je kao „shinrin-yoku“ ili „kupanje u šumi“, a podrazumeva potpuno uranjanje u prirodu i dozvoljavanje prirodnih zvukova, mirisa i slika da podstaknu opuštanje i blagostanje. Ova praksa poslednjih nekoliko decenija postaje jako popularna, te priznata kao legitimna forma terapije. Upravo odatle, potiče neupitna inspiracija za povratak redizajniranih tradicionalnih kada, sa ciljem potpunog prepuštanja prirodi, koja korisnika okružuje.

Promišljena funkcionalnost i minimalizam u dizajnu, sa korišćenjem kvalitetnih prirodnih materijala sa ciljem negovanja harmonije između čoveka i mesta u kojem se nalazi

BREND ZA „ŽIVOT NA OTVORENOM“

„Gudlend“ je kanadski „mikro“ brend dizajniranih proizvoda za život na otvorenom, koji nastaje u jesen 2021. godine, u sporom odlasku pandemije korona virusa, koja je, između ostalog, izmenila čovekov odnos prema životu u urbanim sredinama, okrećući nas prirodi i njenim dobrobitima. Fokusirajući se na promišljenu funkcionalnost i minimalizam u dizajnu, sa korišćenjem kvalitetnih prirodnih materijala, svaki proizvod posvećen je negovanju harmonije između čoveka i mesta u kojem se nalazi. Slaveći „umetnost pauze“, nastaju primenjeni objekti, koji čoveku daju razlog da uspori i uključi se u život sveta oko sebe. Svaki komad iz linije, kojoj pripada i „kada na drva“, promišljeno je dizajniran u minimalističkoj estetici s dubokom pažnjom prema detaljima izrade. Lakoća montaže, izdržljivost i održivost naglašene su karakteristike, koje se prožimaju kroz čitavu kolekciju.

„Mnogi od nas sa lakoćom dozvoljavaju da posao i želja za uspehom budu prioritetniji u odnosu na „usporavanje života“. „Gudlend“ je osmišljen tako da nas sve ohrabri da pauziramo i zaronimo u svet prirode, što je nešto na čemu ne radimo dovoljno” – reči su autora.

Osim relaksirajućeg rituala kupanja u toploj kadi, korišćenje podstiče celokupno iskustvo boravka u prirodi – od sakupljanja grana za potpalu, sečenja drva, zagrevanja vode, uz konstantnu povezanost sa prirodnim okruženjem.

ODRŽIV KARAKTER I SIMBOLIKA PRIRODE ZAPAKOVANE U MINIMALISTIČKU ESTETIKU

Kada koja se greje na drva, ručno se izrađuje, isključivo od reciklabilnih materijala – aluminijuma, zapadnog crvenog kedra - *Thuja Plicata*, i hrasta, podstičući održivost, ali i simboliku odnosa sa prirodom. Karakteristika održivosti je na prvom mestu, a kade predstavljaju alternativu klasičnim, savremenim hidromasažnim kadama od materijala koji se ne recikliraju i koji zahtevaju upotrebu hemikalija za funkcionisanje. Osim relaksirajućeg rituala kupanja u toploj kadi, korišćenje podstiče celokupno iskustvo boravka u prirodi – od sakupljanja grana za potpalu, sečenja drva, zagrevanja vode, uz konstantnu povezanost sa prirodnim okruženjem.

Kupka koja se zagreva vatrom je privlačan način za uživanje u otvorenom prostoru kada je vreme hladnije, a može se koristiti i kao osvežavajuća kupka kada temperature porastu.

Ovaj proizvod, sa svim svojim karakteristikama, premašio je predikcije prodaje. Stotine kada isporučene su tokom prve godine širom Severne Amerike, što potvrđuje rastući trend kulture sporog življenja i iskustva „kupanja na drva“. Osim toga, „drvena kada za vruće kupke“ postala je karakteristika objekata s progresivnim dizajnom, poput „Arro Dunes“ ili „Doah House“ u plavim planinama Virdžinije. Ono što je karakteristično, jeste da se oba objekta koje krase „Gudlendov“ proizvod nalaze u krajolicima netaknute prirode.

„Proizvodi koje dizajniramo namenjeni su čitavom iskustvu, a ne samo nagradi. Radi se o stvaranju smislenih rituala, koji daju vrednost zadovoljstvu nasuprot produktivnosti, te nam omogućavaju da pauziramo i povrežemo se“ – kaže Krejg Pirs.

Da li smo na na početku ere „redizajna savremenog života“ i njegovih toksičnih navika?

Činjenica je da u svetu u kojem živimo, hteli to da priznamo ili ne, vreme prolazi neverovatno brzo. Upravo zbog toga, neophodno je da ponovo pronademo metode koje nam omogućavaju da se fokusiramo na trenutke svesne prisutnosti. Kupanje u prirodi, u tišini i miru, predstavlja terapeutsko iskustvo, koje pozitivno utiče na telo i um. Ovakva iskustva su dragocena u vrtlogu ubrzanog sveta i predstavljaju savršenu priliku za usporavanje i uživanje u „analognim trenucima“.

Na raskršću dizajna, prirode i trenutka prisutnosti, „Gudlend“ redefiniše „život na otvorenom“, namećući neinvazivne alternative već poznatim upotrebnim predmetima, održivih karakteristika i svedene estetike, koji čoveku pomažu da ponovo uspostavi konekciju sa prirodom. Nameće se pitanje da li smo na na početku ere „redizajna savremenog života“ i njegovih toksičnih navika?

Priredila: **Katarina Stojić**, mast. inž. arh.

STIL I STAV
MILOŠ MILIVOJEVIĆ

SKULPTURALNOST KOJA PLENI

O AUTORU

Miloš Milivojević je rođen u Beogradu, aprila 1985. godine. Diplomirao je kao najbolji student u generaciji 2009. godine na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, na kojem je potom bio i saradnik u nastavi.

Danas je posvećen prostornom i grafičkom oblikovanju u domenu arhitekture i dizajna. Stalnim istraživanjem i interdisciplinarnim načinom projektovanja, Miloš sa svojim saradnicima teži da uvek pruži savremena, često neočekivana rešenja, nove likovne i upotrebne vrednosti.

Do inspiracije najčešće dolazim tako što pred sebe postavljam niz pitanja i problema, koje pokušavam da rešim, a domišljatost rešenja tih problema je upravo ono što se kasnije prepoznaje kao kreativnost.

Foto: MARINA RUŽIĆIĆ

Prepoznat je po projektima istaknutog minimalizma, jasnih formi i čistih linija, sa suptilnim elementima iznenađenja. Višestruko je nagrađivan, kako na domaćim tako i na internacionalnim konkursima i izložbama.

Izgradio si veoma prepoznatljivu estetiku, stoga su tvoji prostori često prepoznati i bez vidljivog potpisa. Šta je bilo presudno za stil koji danas zastupaš? Odakle dolaze presudni uticaji?

Oduvek sam težio minimalizmu i trudio se da prostore rešavam potpuno jasnim i čistim potezima. Kako je vreme prolazilo, potezi su bivali sve jasniji, a detalji svedeniji. Imao sam priliku da na početku karijere realizujem nekoliko projekata u svom maniru, a zatim su se klijenti nizali, pre svega, zato što im se dopadao pravac kojim sam se kretao. Tako sam, nekako prirodno, nastavio da se krećem u istom smeru, razvijajući ono što se danas prepoznaje kao stil.

Zastupnik si ideje da se karijera gradi i na odbijenim projektima. Koliko je važno za autora da ima takav stav i koliko je teško reći ne?

U početku karijere je bitno da radite i pokušate da realizujete svoje ideje. Ogromna količina energije i upornosti koju ste tada spremni da uložite, dovoljna je da izvede na pravi put i projekte kakve kasnije ne biste prihvatili. Kako sazrevate, otvaraju se novi poslovi i mogućnosti, a vi ste sve spremniji

da kažete NE, da birate i odbijate. Smatram da se jasnim stavom, kao i odbijenim projektima, gradi pre svega slika jedne ličnosti, odnosno biroa.

Oduvek sam težio minimalizmu i trudio se da prostore rešavam potpuno jasnim i čistim potezima. Kako je vreme prolazilo, potezi su bivali sve jasniji, a detalji svedeniji.

Klijenti i korisnici prostora uglavnom nisu svesni koliko rada stoji iza jednog projekta enterijera. Možeš li nam približiti proces nastanka i realizacije jednog tvog projekta?

Projekti na kojima sam angažovan najčešće započinju u svojoj fazi izgradnje samog objekta, tako da traju jako dugo. U procesu projektovanja težim ka tome da dobro definišem projektni zadatak, razumem i ispitam potrebe klijenta i onda formiram adekvatno rešenje u zadatim prostornim okvirima. Na projektu sam prisutan od inicijalnog sastanka do useljenja klijenata, što podrazumeva sve faze razrade projekta, kao i projektantski nadzor tokom izgradnje. Nekako se u praksi pokazalo da je to jedini put ka doslednoj realizaciji projekta.

Na projektu sam prisutan od inicijalnog sastanka do useljenja klijenata, što podrazumeva sve faze razrade projekta, kao i projektantski nadzor tokom izgradnje.

Neretko zastupaš ekscentrična rešenja, koja izlaze iz okvira uobičajenog. Na koji način stičeš poverenje kod klijenata? Šta je „najluđe“ na šta su pristali?

Stambeni prostori, kao mnogo intimniji od poslovnih, sa sobom nose specifičnosti i breme budućih korisnika, što ih čini vrlo kompleksnim za projektovanje. Poverenje klijenata se u početku stiče već realizovanim projektima, što im daje neku vrstu sigurnosti, a zatim nizom razgovora, u kojima im prezentujete potencijale i prednosti predloženih ideja. Ekscentrična rešenja su verovatno rezultat dobrih pregovaračkih sposobnosti, potkrepljenih pre svega temeljno ispitanim idejama koje predlažem. Mnoga rešenja koja mi se nameću kao ispravna, nekada i jedina opravdana, klijentima u početku deluju kao ludost. Vrlo često su nesigurni prilikom usvajanja ideja, pa čak i kada im, na primer, predložite da u dnevnoj sobi nemaju rasvetu na plafonu, iako su vam neposredno pre toga rekli da koriste samo podne lampe. Važno je klijentima predložiti i sistematično obrazložiti nove i neočekivane ideje, kojima se mogu rešiti njihovi zahtevi. A upravo ti iskoraci na kraju daju identitet projektu.

Malo je poznato da se pored projektovanja enterijera u svom studiju paralelno baviš i projektovanjem objekata za proizvodnju municije i oružja. Kako izgleda jedan tvoj prosečan radni dan u kojem se rad u ovim dijametralno suprotnim oblastima prepliće?

Projektovanje objekata za namensku industriju mi omogućava da se dubinski bavim funkcijom i tehnološkim procesima. To su pre svega objekti u kojima se radi sa eksplozivnim materijama, tako da prostor za projektantsku grešku ne postoji. Projektovanje takvih objekata podrazumeva stalni fokus i preispitivanje, kao i razradu niza mogućih scenarija. Kada to iskustvo prenesem na projektovanje stambenih objekata, put me vodi ka funkcionalno detaljno razrađenim projektima i osmesima zadovoljnih klijenata.

Kada ti je svega previše na koji način „puniš baterije“ i kako rešavaš kreativne blokade? Šta te inspiriše?

Volim da otputujem u prirodu, negde gde nema previše sadržaja. Neko ostrvo ili jezero, gde je domet za mobilni slab i gde su noći tople, ili kako bi moji prijatelji rekli, u „pustahiju“. Sredina u kojoj živimo nas svakodnevno opterećuje ogromnom količinom informacija. Kada se izmestimo u neko mirno okruženje, niz sadržaja posle određenog vremena počne da izvire iz nas.

Do inspiracije najčešće dolazim tako što pred sebe postavljam niz pitanja i problema, koje pokušavam

da rešim, a domišljatost rešenja tih problema je upravo ono što se kasnije prepoznaje kao kreativnost. Nažalost muze su samo deo mitologije.

Pored arhitekture i dizajna enterijera posvećen si i produkt dizajnu. Nekada si imao i svoj brend odeće. Šta si naučio iz tog iskustva i imaš li slične planove za budućnost?

Radio sam na više projekata u oblasti industrijskog dizajna. Većina njih je naručena od strane kompanije „Strawberry energy“, koja je prva u svetu počela da proizvodi javne solarne punjače za mobilne telefone. Tako sam dizajnirao solarno drveće i klupe, koje se pored Beograda nalaze na ulicama mnogih svetskih gradova. Uvek je velika čast, i još veća odgovornost, projektovati upotrebne predmete, koji će se naći u javnom prostoru i svakodnevno biti izloženi kritici velikog broja korisnika. Sa druge strane, neizmerna je sreća, kada vam prijatelji pošalju fotografiju iz Londona ili sa Venecijanskog bijenala sa klupe koju ste vi

Nažalost muze su samo deo mitologije.

dizajnirali, ili fotografiju svog psa koji pije vodu sa javne česme, koja je projektovana tako da bude prilagođena različitim grupama korisnika pa čak i kućnim ljubimcima. Dizajniranje garderobe mi je sa druge strane otkrilo čari potpune projektantske slobode, za razliku od arhitektonske prakse, u kojoj su kreativna sloboda i integritet autora pre svega rezultat odnosa klijenta i arhitekta.

Mnoga rešenja koja mi se nameću kao ispravna, nekada i jedina opravdana, klijentima u početku deluju kao ludost.

I za kraj, kakvom projektu se potajno nadaš? Šta bi za tebe danas predstavljalo izazov?

Trudim se da u svemu pronadem neku vrstu izazova, koji me vozi kroz ceo proces, od koncepta do realizacije. Voleo bih svakako da projektujem neki objekat poput galerije ili muzeja, koji daje veliku slobodu ispitivanja novih koncepta i formi.

APARTMAN 47/1

Investitor:
privatni

Lokacija:
Beograd

Površina:
83 m² + 100 m² dvorište

Godina realizacije:
2021.

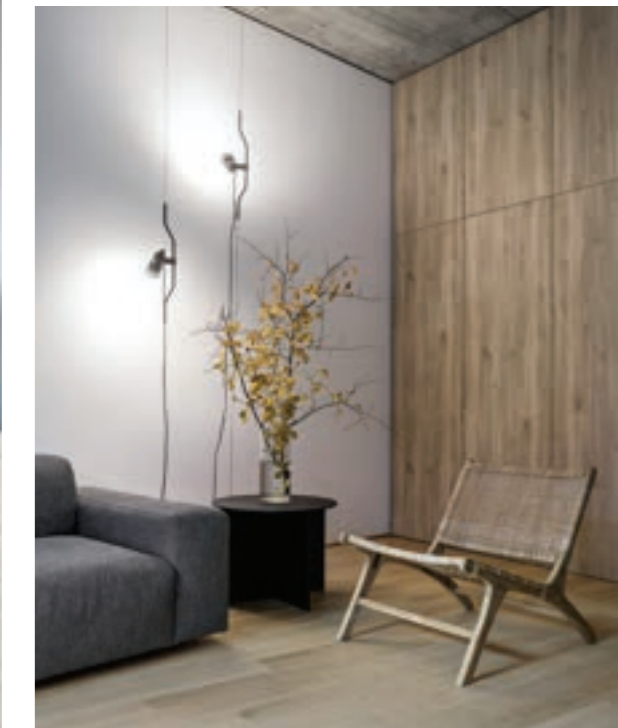
Fotografije:
Miloš Martinović

Apartment 47/1 se nalazi u prizemlju stambenog objekta novije gradnje na Vračaru. Centralni motiv projekta, u okvirima napete urbanističke strukture predmetne lokacije, bilo je traganje za netipičnom stambenom mikroatmosferom, koja se oslanja na nemerljivi potencijal pripadajućeg dvorišta. Dnevna zona, dominantni prostor apartmana, kliznim staklenim zidom je u potpunosti povezana sa otvorenim prostorom, čime je redefinisana odnosi granice enterijera i eksterijera. Ambijent i karakter dvorišta definisani su komfornom zonom za sedenje, koja je natkrivena bioklimatskom pergolom i ušuškana zelenilom.

Enterijer apartmana je rešen jasnim i potpuno čistim arhitektonskim potezima. Beton, osnovni konstruktivni materijal objekta, u svom je izvornom obliku, sa svim nepravilnostima i gradilišnim oznakama, sačuvan u stanu, čineći skulpturalni

Traganje za netipičnom stambenom mikroatmosferom.

akcentat. Pod i komadi nameštaja u hrastovom masivu, svojom toplinom i finom završnom obradom suprotstavljaju se betonu stvarajući osećaj uravnoteženosti. Kuhinja je kao dominantni komad nameštaja oslobođena svih suvišnih detalja, naglašena markantnom crnom bojom i u vidu kakvog svedenog eksponata, postavljena na nivou ekcesa u prostor. Nasuprot kuhinjskog bloka, u najosvetljenijem delu stana, po želji klijenta, postavljen je trpezarijski sto kao centralno mesto okupljanja. On svojom neočekivanom konzolnom postavkom stvara tihu dramu i

zajedno sa kuhinjskim blokom predstavlja najizražajni deo stana. Osvetljenje je gotovo u svim delovima apartmana rešeno korišćenjem indirektnih izvora svetlosti, kako bi se izbegle oštre senke, prostor ispunio osećajem mekoće i postigla iluzija prostornosti na mestima gde je to bilo neophodno.

Enterijer apartmana je rešen jasnim i potpuno čistim arhitektonskim potezima.

APARTMAN 10/264

Investitor:

privatni

Lokacija:

Blok 12, Novi Beograd

Površina:

123 m²

Godina realizacije:

2022.

Fotografije:

Miloš Martinović

Centralni motiv adaptacije tavanškog prostora u savremeni stan, bio je kreiranje longitudinalnog poteza, koji predstavlja okosnicu otvorenog plana dnevne zone. Postavljena paralelno sa ulazom u stan, novoprojektovana osa omogućava podužno vizuelno i funkcionalno prostiranje sadržaja i mikroambijenata dnevne zone. Početak ose čini crni masiv kuhinje protkan drvenim površinama i prirodnim šarama mermera, čija ortogonalna geometrija ostvaruje dijalog sa kosinama krova, naglašavajući dinamičan odnos između zatečenih i novoprojektovanih formi. Kraj ose naglašen je monolitnim crnim kubusom, koji ima funkciju fokalne tačke dnevne zone u vidu skulpturalnog vertikalnog elementa, pogodnog za izlaganje umetničkog dela, sa jedne strane, odnosno prostora za odlaganje sa druge strane. Između dve kompaktne crne strukture nižu se mikroatmosfera šanka, dnevne sobe i trpezarije, čije su granice suptilno naznačene pozicijama stubova između otvora na fasadi.

**Adaptacija
tavanškog prostora u
savremeni stan.**

Budući da je rad od kuće postao široko rasprostranjen model poslovanja, u arhitekturi stana upečatljiva je i mikrocelina radne sobe.

Njen gabarit se oslanja na zadnju stranu crnog monolita iz dnevne zone, čime je prostor izolovan, a potreba za stvaranjem jake prostorne barijere izbegnuta.

U cilju postizanja vizuelnog kontinuiteta geometrijskih motiva kroz ceo stan, posebno su dizajnirani elementi šanka, klub stola, radnog i trpezarijskog stola, koji u prostor uvode elegantnu obliku formu.

Budući da je rad od kuće postao široko rasprostranjen model poslovanja, u arhitekturi stana upečatljiva je i mikrocelina radne sobe.

APARTMAN 12/10

Investitor:
privatni

Lokacija:
Beograd

Površina:
164 m²

Godina realizacije:
2019.

Fotografije:
Miloš Martinović

Projekat Apartmana 12/10 realizovan je u novoizgrađenom objektu u Beogradu. Ambijent se formira kroz stalno balansiranje između pravih i zakrivljenih formi, koje definišu prostor i upotrebne predmete, a upravo njihova uravnoteženost stvara osećaj tražene smirenosti. Svedeni oblici, koji se javljaju u dizajnu ovog stana, lišeni su svih suvišnih detalja, a dodatno su oplemenjeni prirodnim materijalima bogate teksture, poput drveta i kamena. Korišćena je topla i neutralna paleta prirodnih boja, poput braon, sive i bež. Detalji su potpuno svedeni, uglavnom crni, a njihova oskudnost u kvantitetu naglašava njihovu oblikovnost i prisutnost u enterijeru.

Detalji su potpuno svedeni, uglavnom crni, a njihova oskudnost u kvantitetu naglašava njihovu oblikovnost i prisutnost u enterijeru.

Ulazna zona apartmana i deo kuhinje celovito su rešeni pomoću kontinualne drvene opne, koja nas uvodi u prostor, pruža se celom dužinom hodnika, a zatim elegantno zavija u dnevnu zonu čineći kuhinjski blok. Ona svojom površinom čini skrivena vrata garderobera, cipelarnika, toaleta i

ugradnih kuhinjskih uređaja. Toalet u ulaznoj zoni je rešen na gotovo skulpturalan način. Zidovi toaleta su zaobljenih uglova i finalno obloženi lanenim tapetama pesak zlatne boje, čime je kreiran doživljaj neprekidnog volumena prijatne geometrije i teksture. U prostoru dominiraju

masivni kameni blok, koji nosi šolju i slobodnostojeći spiralni lavabo, između kojih je postavljeno uzano vertikalno ogledalo. Na ovaj način, i u zoni toaleta nastavljena je igra pravougaonih i zaobljenih elemenata, koja daje specifičan pečat stanu, i definiše ambijente kroz više planova po dubini.

U dnevnoj zoni stana dominiraju slobodno postavljeni masivni komadi nameštaja, koji su izrađeni po meri. Na prelazu između kuhinje i dnevne sobe je postavljeno kubično radno ostrvo obloženo granitnim pločicama sa teksturom kamena, koje svojom jednostavnošću naglašava razigranu formu lustera postavljenog iznad

njega. Trpezarija je formirana oko kružnog stola, centralno postavljenog ispred slike velikog formata, koja pluta u masivnom drvenom ramu oštih ivica.

Ulazna zona apartmana i deo kuhinje celovito su rešeni pomoću kontinualne drvene opne, koja nas uvodi u prostor, pruža se celom dužinom hodnika, a zatim elegantno zavija u dnevnu zonu čineći kuhinjski blok.

APARTMAN 8/13

Investitor:
privatni

Lokacija:
Beograd

Površina:
86 m²

Godina realizacije:
2019.

Fotografije:
Miloš Martinović

Apartman 8/13 se nalazi u Beogradu, u novoizgrađenom objektu. Projektni zadatak je podrazumevao redefinisavanje originalno projektovanog klasičnog troiposobnog stana u prostraniji trosoban stan. Prostor je definisan monolitnim kubičnim masivima slobodno postavljenim između poda i betonskog plafona. Sve geometrijske nepravilnosti zatečene prostorne organizacije stana rešene su drvenim opnama iza kojih se kriju plakari, ostave i konstruktivni elementi. Na taj način stvorena je iluzija geometrijski pravilnog volumena stana sa kubusima raspoređenim u slobodnom ritmu, između kojih se nižu različite funkcije.

Projektni zadatak je podrazumevao redefinisavanje originalno projektovanog klasičnog troiposobnog stana u prostraniji trosoban stan.

Ulazna zona stana, formirana između dva drvena kubusa i potencirana asimetrično postavljenom linijskom lampom, kreira napeti ambijent, koji kulminira na svom kraju otvaranjem pogleda prema prostoru dnevne zone. Na samom ulasku u dnevnu zonu, formirana je mikrocelina, koju čine drvo masline, polica i masivno ogledalo u bubanj ramu, koje gotovo u vidu kakvog portala dominira prostorom. Ogledalo je postavljeno u mračnijem delu stana kako bi omogućilo dalju refleksiju prirodne svetlosti kroz prostor. U težištu dnevne zone smešten je visoki trpezarijski sto, oplemenjen teksturom prirodnog kamena izraženih vena, i dodatno naglašen snopom cilindričnih lampi postavljenih iznad njega.

Kuhinja je projektovana kao ošupljeni crni monolit, pozicioniran između poda i armirano-betonske grede iznad, i dodatno naglašen indirektnim svetlom, koje sa vrha kuhinjskog bloka osvetljava plafon. Završetkom monolita na mestu susretanja sa betonskom konstrukcijom, posebno je naglašen dijalog između postojeće strukture i novoprojektovanih elemenata.

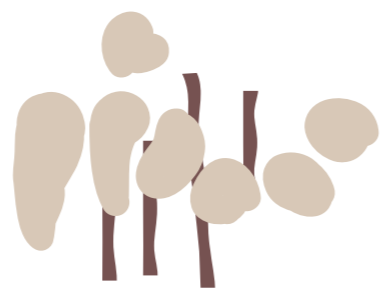
Prostor je definisan monolitnim kubičnim masivima slobodno postavljenim između poda i betonskog plafona. Na taj način stvorena je iluzija geometrijski pravilnog volumena stana sa kubusima raspoređenim u slobodnom ritmu, između kojih se nižu različite funkcije.

MAJA JAKŠIĆ
**VILENICA
STUDIO**

**BALANS IZMEĐU
UMETNIČKOG I
KOMERCIJALNOG**

O AUTORKI

Diplomirala je na Fakultetu primenjenih umetnosti (FPU) u Beogradu, a tokom studija provela je godinu dana kao gostujući student na Odseku za modernu umetnost Državne akademije za umetnost i dizajn u Štuttgartu. Nakon diplomiranja prvo profesionalno iskustvo je stekla kao praktikant, radeći za uglednu firmu „Rasch Textil“ u Bramšeu, gde je napredovala do pozicije dizajnera tekstilnih tapeta sa punim radnim vremenom.

Međutim, ubrzo je usledio trenutak kada je trebalo doneti tešku profesionalnu odluku – odabrati između umetničkog i komercijalnog pristupa. Maja je hrabro odlučila da postane samostalni dizajner i preplete svoje dve velike ljubavi: primenjenu i likovnu umetnost. Tako je nastao studio „Vilenica“ – mesto posvećeno dizajnu po meri i ručnom radu.

Moj način spajanja modernog i tradicionalnog se odražava u tome da razmišljanja savremenog umetnika prenesem na određeni materijal uz pomoć tradicionalnih tehnika izrade, boja i alata.

INTERVJU

Nije uobičajeno čuti da je nečija profesija dizajn tekstila i tapeta. Da li je „Vilenica studio“ tvoje primarno i jedino zanimanje? Koliko je izazovno doći do te pozicije?

Čini mi se da od kada znam za sebe, moje jedino zanimanje jesu bili dizajn i umetnost, a posle upisa dizajna tekstila na FPU, ta oblast je postala moja svakodnevica. „Vilenica studio“ je zvanično osnovana firma pre oko 6 godina, od kada počinje i avantura zvana porezi, doprinosi, fakture i slično. Mislim da je za svakog umetnika najteži zadatak upravo naučiti sve te regulacije oko preduzetničkog posla i kako funkcioniše pravni sistem. Biti samostalni preduzetnik, donosi mnogo odricanja, ali biti dizajner i umetnik za mene nije posao, već način života i samo iz tog razloga mislim da prolazim uspešno kroz izazove zvane biznis.

Šta ti je donelo iskustvo školovanja i rada i u inostranstvu, a šta podstaklo da se vratiš u Beograd?

Upoznavanje različitih kultura i ljudi je verovatno iskustvo koje najviše menja čoveka u pozitivnom smislu. Ja sam izabrala da odem u Nemačku, jer sam želela da naučim kako se radi zaista kvalitetno i odgovorno, a upisala sam savremenu umetnost na Štuttgartskoj akademiji, kako bih stekla neke nove poglede na stvaranje i tako unela jedinstvene novine u moju primenjenu umetnost.

Rad u velikoj kompaniji sa tradicijom, kao što je „Rasch Textil“, pružio mi je ogromno iskustvo rada za različita svetska tržišta, organizovanja masovne proizvodnje, kao i komunikacije sa menadžmentom i klijentima. Izuzetno sam zahvalna što sam imala priliku da naučim da za uspešan posao nije dovoljno da budete samo dobar dizajner, već i da odlično znate sve tehničke detalje u proizvodnom pogonu, kao i da posedujete pregovaračke sposobnosti u vezi sa budžetiranjem kolekcija. Iako sam u toj firmi bila okružena divnim ljudima i radila posao koji volim, rad od 12–14 sati dnevno u kancelariji ili proizvodnji nije bio način života kakav sam želela. Iz tog razloga sam se prvo u Nemačkoj osamostalila i posvetila više umetnosti, a potom se zbog porodičnih razloga i vratila u Beograd.

Biti samostalni preduzetnik, donosi mnogo odricanja, ali biti dizajner i umetnik za mene nije posao, već način života i samo iz tog razloga mislim da prolazim uspešno kroz izazove zvane biznis.

Koliko se razlikuju tržišta tekstila i tapeta širom sveta? Da li se ceni ručni rad na domaćem tržištu i da li svoje proizvode plasiraš i van granica naše zemlje?

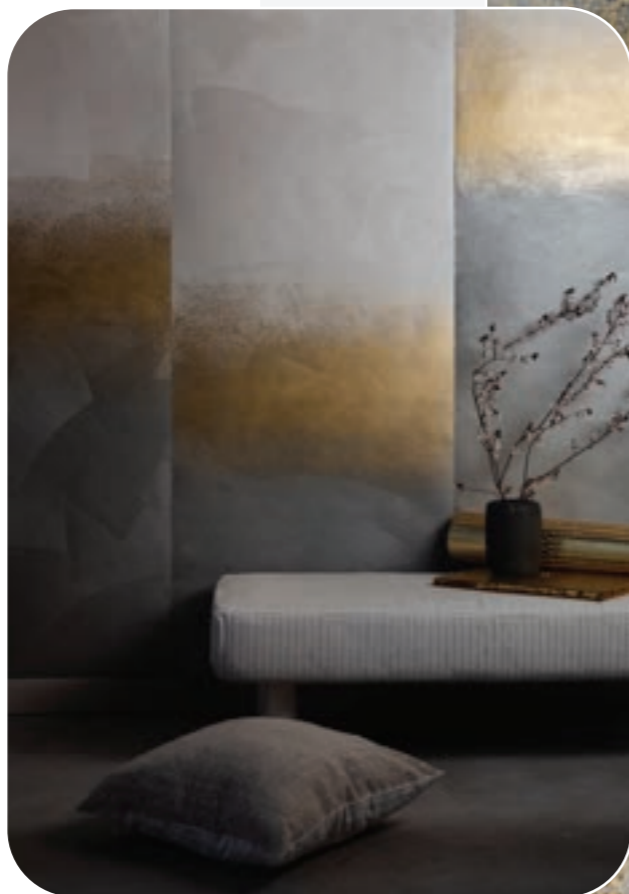
Što se tiče masovne proizvodnje, tržišta se izuzetno razlikuju i svako morate posebno detaljno da istražite pre početka izrade idejnih rešenja. Recimo proizvod crvene boje izuzetno teško možete plasirati u Evropi, ali zato za kinesko tržište svaka kolekcija mora imati makar jedan dizajn u toj boji.

Kod proizvoda ručne izrade, koje nudi „Vilenica studio”, dizajn se najčešće izrađuje individualno i tada je najvažnije da se idejno rešenje prilagođava određenom prostoru, kao i osobi za koju se radi. U oba slučaja smatram da je najbitnija stavka, za uspešan dizajn, istraživanje i pažljivo slušanje klijenta.

Kao što već svi znamo, podrška ručnoj izradi tapeta i tekstila, kao i znanje o istoj, u inostranstvu (pre svega u zapadnoj Evropi) je na mnogo višem nivou nego u našoj zemlji. Iz tog razloga mislim da sam na početku bazirala plasiranje „Vilenica” tapeta i tekstila samo ka inostranim klijentima.

Srećom, čini mi se da se u poslednje vreme i kod nas menja na bolje svesnost o ručno izrađenom proizvodu i sve je više ljudi koji žele da poseduju neki komad za koji će znati kako je nastao i ko ga je napravio.

Ručno izradeni tekstil i tapete su veoma cenjeni i prisutni u najbolje dizajniranim prostorima u svetu. Poslednjih godina je to čak postao naglašen trend, tako da su i firme

masovne proizvodnje počele u svoje karte proizvoda da ubacuju dizajn koji podseća na ručnu izradu. Na primer, često možete videti u opisu nekog serijskog proizvoda da je „handmade”, a zapravo je samo po jedna linijica u dva kvadratna metra izvučena ručno.

Ručni rad i masovna proizvodnja teško da mogu biti dobra kombinacija.

Kako izgleda jedan tvoj radni dan u „Vilenica studiju“?

Zavisno u kojoj se fazi neki projekat nalazi, razlikuju se i dnevni zadaci. Jutra su uglavnom posvećena nabavci materijala i određivanju redosleda izrade uzoraka ili proizvoda, a večeri svim obavezama koje treba da se završe pomoću kompjutera.

U radnom delu studija, posle istraživanja neke određene teme ili inspiracije, najviše vremena izdvajam za pronalaženje adekvantnog materijala, tehnike i alata, kako bi se pronašla najbolja izvedba idejnog rešenja. Ta faza rada je najlepša i ujedno najteža, a moji prsti najobojeniji. Za razliku od tih pomalo haotičnih dana nastajanja dizajna, kada započnem izradu tapete ili tekstila, u studiju vlada smirenost i organizacija, kako se ne bi napravila ni najmanja greška u pokretu ruke.

Da li je moguće izbalansirati ručni rad i masovnu proizvodnju? Umetničko i komercijalno?

Ručni rad i masovna proizvodnja teško da mogu biti dobra kombinacija. Ako bih u nekom slučaju i mogli u našoj zemlji pronaći dovoljan broj ljudi za ručnu izradu nekog proizvoda u velikim količinama, mislim da bi se lako izgubio smisao nastajanja istog, odnosno izgubile bi se sve emocije i energija koje se prenose tim delom. Umetničko i komercijalno u dobroj i mudroj izvedbi mogu biti vrlo moguća kombinacija. Umetnost je na bezbroj načina raznolika, i ako postoji želja i razumevanje, možemo je lako implementirati u svakodnevne objekte.

Ko su Vaši klijenti i koliko su spremni da eksperimentišu?

To su ljudi različitih godina i zanimanja, ali u 95% slučajeva imaju svi jednu istu osobinu – znaju da osećaju. Nikad nisam želela preterano da radim klasične reklame, da na silu i raznim mestima predstavljam studio, tako da većina mojih klijenta dođu do „Vilenice“ organskim putem. Mislim da zato dobro razumeju o kakvim se proizvodima radi, i osećaju njihovu istinsku vrednost. Na moju veliku sreću, često su zaista spremni da eksperimentišu i neretko me podstaknu da krenem da razmišljam o nekoj, za mene novoj temi ili tehnici, i na taj način stvaramo potpuno nove priče. Jedan takav primer je klizni panel za biblioteku, za koji je klijentkinja predložila da probam uraditi rešenje bez upotrebe tapeta, već direktno na površini drvenog panela.

Kako izgleda proces nastanka jedne tapete?

Najbitnije za svaki početak jeste dobro upoznavanje klijenta, odnosno prostora. Dizajn tapete mora da bude kao odraz karaktera vlasnika, ali istovremeno i da na najbolji način „pruža podršku“ određenom dizajnu enterijera. Ako radimo dizajn sa određenim motivima, drugi korak je izrada digitalnih idejnih rešenja kako bi pronašli odgovarajuću kompoziciju istih. Kada se klijent odluči za jedan dizajn, sledi višednevno istraživanje materijala, tehnika izrade, detalja i sl. kako bi se došlo do najbolje, kao i najkvalitetnije izvedbe izabrane kompozicije. U slučaju da radimo tapetu čija je osnova dizajna tekstura, tada nema digitalno radenih skica, već se direktno počinje sa „živim“ istraživanjem, kao i izradom uzoraka. Zahvaljujući preciznom istraživanju, kao i planiranju procesa tokom izrade uzoraka, po izboru određenog dizajna od strane klijenta, tapete se izrađuju po merama zida precizno i bez mnogo gubljenja vremena. Takođe, „Vilenica studio“ uvek u ponudi ima kolekcije tapeta, koje su nastale inspirisane nekim umetničkim pokretom, posmatranjem dešavanja u prirodi ili npr. nekom tradicionalnom

kraft tehnikom. To su dizajni koji su deo stalne kolekcije i cenom su dostupniji širem tržištu.

Pored tapeta u ponudi imate i stolnjake, nadstolnjake, salvete. šta sve obuhvata „Vilenica“?

Tapete i tekstil su primarni proizvodi „Vilenica“ ponude i oni sami često budu inspiracija za nastanak još nekih upotrebnih predmeta ili jednostavno umetničkih komada.

U našem portfoliju možete još pronaći panele i vrata za plakare, paravane, abažure za lampe, slike, a od skoro i savremene tapiserije. Mogla bih reći da svaka površina na kojoj može da se deluje, za mene je novi izazov i inspiracija, tako da sam sigurna da će u narednom periodu naša ponuda biti samo bogatija.

Takođe, baviš se i edukacijom u ovoj oblasti. U studiju se organizuju i radionice. Možeš li nam reći nešto više o tome? Kome su namenjene, šta se može naučiti?

Radionice ručne sito štampe su namenjene apsolutno svim osobama koje žele da osete čar stvaranja sopstvenim rukama. Kada se već neko prijavi za radionicu, podrazumevam da ga na neki način interesuje kreativno stvaranje, a moj posao je da im to interesovanje proširim u usmerim njihova znanja i umeća individualno.

Pored učenja nekih osnovnih tehnika ručne sito štampe, ideja radionica je zapravo da ljudi osete tu lepotu slobodnog razmišljanja, kao i prenošenja misli i sopstvenih ideja, svojim rukama, na neki upotrebnii proizvod.

Što se tiče „ludih“ zahteva klijenta, mislim da su do sada najluđe ideje češće dolazile sa moje strane, zbog čega sam se više puta htela ugristi za jezik.

Ističete da spajate moderno i tradicionalno. Koliko se savremene tehnologije u dizajnu tekstila i tapeta razlikuju od tradicionalnih?

U osnovi ne razlikuju se mnogo, pogotovo ako govorimo o masovnoj proizvodnji. Savremene tehnologije su samo prevedene ručne tehnike u digitalni svet. Tehnike tkanja tekstila ili sito štampe su iste kao pre nekoliko vekova, samo što su nam mašine omogućile mnogo bržu proizvodnju.

Naravno mašinskom izradom se gube specifični detalji i te divne savršene „greške“ koje možemo dobiti samo ručnom izradom nekog predmeta. Iz tog razloga, moj način spajanja modernog i tradicionalnog se odražava u tome da razmišljanja savremenog umetnika prenesem na određeni materijal uz pomoć tradicionalnih tehnika izrade, boja i alata.

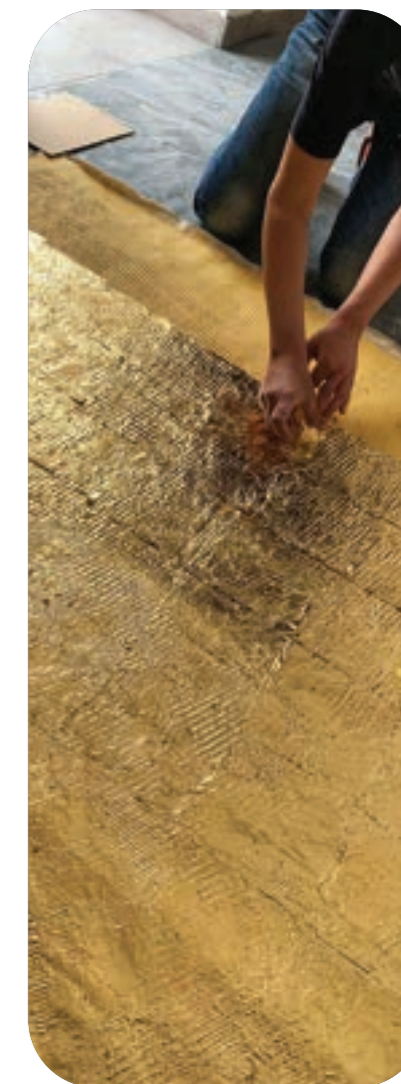
Pamtite li neki projekat posebno? Koji su bili „najluđi“ zahtevi klijenata?

Zaista svaki projekat koji „Vilenica“ radi je vrlo specifičan, ali sada bih mogla možda izdvojiti jedan od poslednjih, gde sam po prvi put radila nekoliko umetničkih projekata za jednu kuću na licu mesta. Radi se o kući za odmor u severnom delu Dalmacije, gde sam za svaku prostoriju ili apartman

izradivala individualno neki umetnički komad. Inspirisana Dalmatinskom prirodom i specifičnim kamenom, u tom divnom i mirnom okruženju nastale su jedna nova tapiserija, paravan i šest slika.

Što se tiče „ludih“ zahteva klijenta, mislim da su do sada najluđe ideje češće dolazile sa moje strane, zbog čega sam se više puta htela ugristi za jezik. Na primer, već u prvim danima „Vilenica studija“, radila sam tapetu za jednu kuću u Švajcarskoj, gde je inspiracija bila zvezdani put, a moj predlog je bio da tapete budu kao jedna ogromna slika bez ramova. To znači da tapete nisu imale ni jednu jedinu repetitivnu i mogle su biti izradene samo tako što će biti poredane jedna pored druge kao jedno ogromno platno, što je zahtevalo i određene fizičke akrobacije. Ali na kraju kada vidim neko izvedeno rešenje, za koje bih pre mislila i da nije moguće uraditi, zadovoljstvo je još veće.

Najbitnije za svaki početak jeste dobro upoznavanje klijenta, odnosno prostora.

Kako vidiš rad „Vilenica studija“ u budućnosti? Čemu se potajno nadaš?

Dok god studio postoji, naš rad će biti individualan, drugačiji i ručno izveden. Cilj je da u budućnosti budemo posvećeni većim projektima i umetničkim saradnjama.

Takođe, u skorijoj budućnosti se nadam izlaganju na nekom od vodećih svetskih sajmova dizajna, što bi bio veliki korak ka novim tržištima na kojima nas do sada nije bilo.

VERTIKALNA GARSONJERA

REDIZAJN KAMENE KUĆE U FAŽANI

Priredila: Milica Grbić, mast. inž. un. arh.
Autorka projekta: Ana Ivšić, dipl. ing. arh. (Studio AT52)
Fotografije: Miro Jurić

Svaka
rekonstrukcija je
delikatan zadatak,
jer nikada ne
znate možete
zateći.

O PROJEKTU

Redizajn kuće od 15 metara kvadratnih projekt je arhitektice Ane Ivšić / studija AT52. Ana Ivšić je studirala u Veneciji, na IUAV (Universita Iuav di Venezia). Nakon studija radila je u Ljubljani i Zagrebu, dok zadnjih šest godina živi i radi u Istri, sa sedištem u Puli.

Njen projekt redizajna kuće u Fažani realizovan je u aprilu 2023. godine.

Kamena kuća nalazi se u centru istarskog grada Fažane, u neposrednoj blizini nacionalnog parka Brijuni. Pomoću promišljenog redizajna starog objekta omogućen je prijatan, funkcionalan i dinamičan životni prostor za klijentkinju. Po rečima arhitektice Ane: „Kuća je tretirana kao vertikalna garsonjera.”

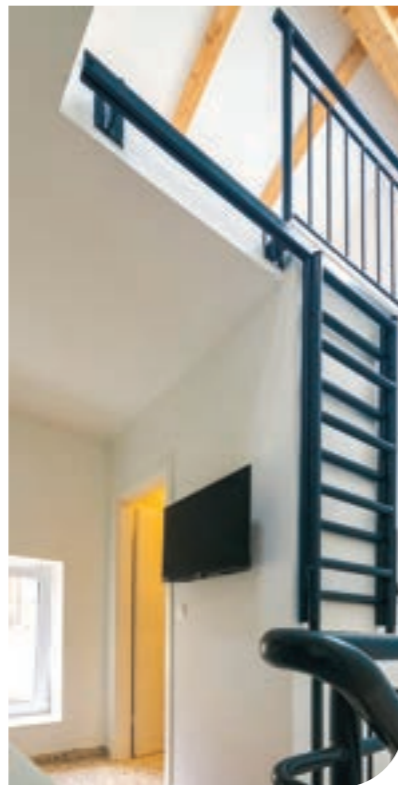

STANJE PRE REKONSTRUKCIJE

Objekat je zatečen u poprilično nezgodnom stanju, sa delimično razrušenim krovom i nestabilnim zidovima. Jedna insteressantna karakteristika objekata u gustim jezgrima istarskih gradova jeste da su kuće koje se nalaze jedna do druge u mnogim slučajevima razdvojene samo jednim zidom, što predstavlja statički problem u situacijama dogradnje ili redizajna. Na spratu kuće u Fažani nije postojao zid prema susedu na spratu, umesto njega je zatečen tanki, pregradni zid. Ulazak u objekat, a kamoli duži boravak, predstavljao je opasan izazov. Svaka rekonstrukcija je delikatan zadatak, jer, kako Ana kaže, nikada ne znaš šta te može zateći. Na početku rekonstrukcije pojavili su se problemi već sa skidanjem postojećeg maltera. Sanirani su zidovi, i pod na tlu, nakon čega su izvedene nove međuspratne konstrukcije od armiranog betona. Pošto je kuća u strogom centru grada, nisu bile dozvoljene intervencije na fasadi, pa su nove spratne visine prilagođene postojećim prozorima. Izolacija je postavljena sa unutrašnje strane, što je dodatno smanjilo korisnu površinu unutrašnjeg prostora.

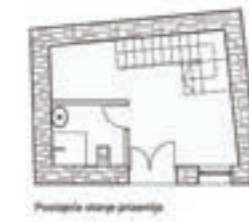

Pošto je objekat u strogom centru grada, nisu bile dozvoljene intervencije na fasadi, pa su nove spratne visine prilagođene postojećim prozorima.

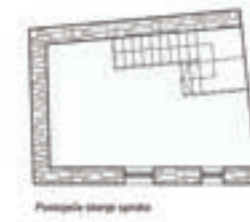

STANJE NAKON REKONSTRUKCIJE

Nakon konstruktivne obnove objekta, započeti su radovi na enterijeru. Kuća je podeljena na tri etaže, kako se prostor ne bi gubio na nepotrebne hodnike ili vrata. U prizemlju je dnevni „zajednički deo”, gde se nalaze kuhinja, trpezarija, kutak za odmor i kupatilo. Prizemlje je blisko povezano sa ulicom: otvaranjem staklenih vrata izlazi se na kamenu kaldrmu Fažane, čime se ostvaruje interakcija javnog i privatnog. Na prvom spratu je smeštena soba sa kupatilom, a na galeriji prostor za odlaganje stvari i goste. Pomoću pomičnih merdevina, koje se vuku i izvlače po potrebi, omogućen je pristup galeriji, koja se koristi po potrebi pošto je spratna visina u najvišem delu 2 m. Jedan od problema sa kojim su se suočili Ana i kolege iz studija AT52 je prirodno osvetljenje. Kuća je bila poprilično tamna, zbog čega su odlučili da krovni prozor pozicioniraju iznad stepenica, kako bi svetlost sa krova direktno osvetlila prizemlje. Krovni prozor je omogućio dnevnu svetlost, dok istovremeno nije vidljiv na fasadi, što je bio jedan od uslova rekonstrukcije objekta.

Prizemlje stanje pre rekonstrukcije

Prizemlje stanje nakon rekonstrukcije

Prvi sprat stanje pre rekonstrukcije

Prvi sprat stanje nakon rekonstrukcije

Krovni prozor je omogućio dnevnu svetlost, dok istovremeno nije vidljiv na fasadi.

Iako je kuća prvobitno bila namenjena za izdavanje, investitorica je odlučila da je zadrži za sebe, što za Anu predstavlja posebnu satisfakciju. Prostor, iako mali, pomoću mudrog redizajna postao je prijatno i dinamično mesto za život.

GRAFIČKI PRILOZI

Izabrana teraco obloga poda, bež boje sa šarenim kamenčićima, uticala je na odabir drugih tonova dnevnog prostora u prizemlju i kuhinji. Ostali komadi nameštaja predstavljaju kompromis predloga arhitektice i investitorke, budžeta i ponude na tržištu. Ana naglašava da su projekti obnove i adaptacije izazovni upravo zbog raznolikosti želja arhitekata i investitora, pri čemu je važno naći način da se dođe do kompromisa, imajući u vidu tesne rokove završetka izvođenja radova. U današnjem trenutku se cene izvođenja menjaju iz dana u dan, te je potrebno doneti odluke brzo i efikasno, iako na taj način arhitekta ne ostvare prvobitnu zamisao sasvim onako kako su želeli, čime projektovanje učestalo postaje uzbudljiva borba autorstva, tržišta, cena i rokova.

EKLEKTIK ATELJE

SPOJ NESPOJIVOG PO MERI KLIJENTA

Eklektik Atelje je studio za uređenje enterijera u Bijeljini, Republika Srpska. Čine ga dve žene, inženjeri arhitekture – Jelena Stojanović i Željka Koralija.

U poveznici između klijenata i njihovog životnog ili radnog prostora, spoznale smo mogućnost da ostvarimo naše znanje i talente. Bavimo se preslikavanjem onoga što klijenti sami ne prepoznaju u sebi i ne mogu da izraze, prvo na skice i rendere, a zatim i u stvarnost njihovog okruženja.

Kao što smo svi različiti i ne postoji kalup u koji možemo stati, tako ni striktno granice u uređenju enterijera ne može biti, pogotovo ako se teži personalizaciji samog prostora.

Zato je i nastao studio Eklektik Atelje, koji smo u Bijeljini otvorile nas dve, obe arhitekture – Jelena i Željka, da pokušamo da svaku ekscentričnost naših klijenata uklopimo u jedinstven arhitektonski izraz.

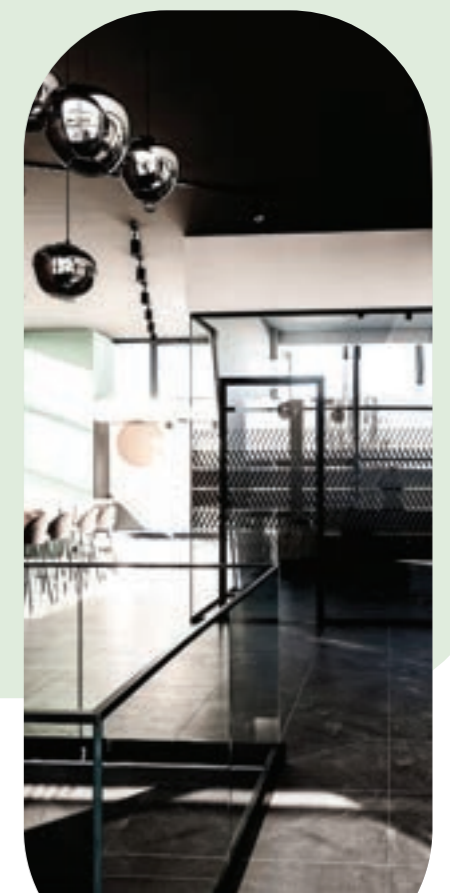
O SAVREMENOM TRŽIŠTU NEKRETNINA

Niska funkcionalnost i još niži nivo estetike „krase” investitorsku stambenu izgradnju današnjice... ako se ne umešate još u svojoj fazi izgradnje, isporučićete vam stan koji je nemoguće kvalitetno urediti bez opsežne rekonstrukcije.

Naši projekti su raznoliki, od velikih poslovnih prostora i upravnih zgrada do manjih ili većih stanova i lokala, ali se svakom potpuno predajemo i ne vidimo ih samo kao posao, nego kao blisku saradnju, svojevrsan ples sa klijentima, uvek ih prateći od ideje do useljenja.

Čest zadatak, a drag izazov su nam rekonstrukcije, prenamene prostora ili redizajn. Postoji previše praznih i zapuštenih prostora u našim mestima, kojima je potrebno udahnuti novi život i novi izgled, umesto što se zidaju novi kvadratni metri bez mnogo reda i plana.

Za ovu temu predstavljamo neke od naših radova.

PROJEKAT NAŠEG STUDIJA – EKLEKTIK ATELJE

Godina izvođenja: 2022.

Mesto: Bijeljina

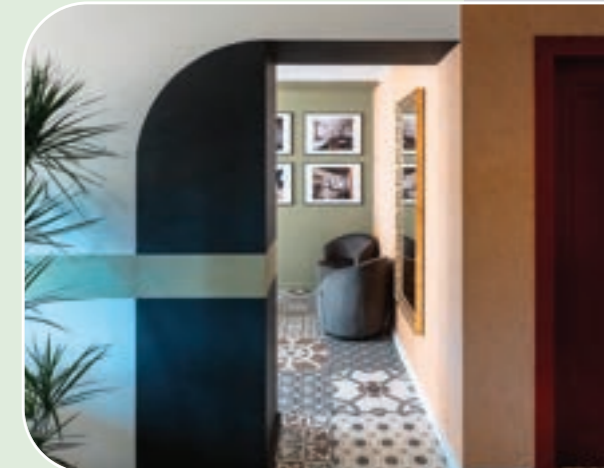
Pre oko godinu i po dana smo se upustile u projekat renoviranja i prenamene jednog stana za potrebe naše kancelarije. Zanimljiva je ta konfuzija uloga kada si sebi i klijent i arhitekta. Naša želja je da taj prostor oslikava nas, spoj naša dva različita karakera, da asociira na naš naziv i eklektiku kojoj često težimo, ali da se u njemu nas dve, ali i naši klijenti, osećamo kao kod kuće.

Imale smo dovoljno veliki prostor, određene ruke, ali i prilično niske plafone, kojih smo se od starta pribojavale. Gotovo svaki korak osmišljavale smo dan pred ulazak majstora, vrlo često menjajući plan, a kako to često i biva kod rekonstrukcija. Jedan od zadataka koje smo postavile sebi jeste da u enterijeru koristimo komade nameštaja proizvedene lokalno, ili da same projektujemo nameštaj prema našim potrebama.

Da li smo uspele da dostignemo sve funkcionalne i estetske ciljeve? Obično se za to pitaju klijenti, ali u ovom slučaju same i ocenu dajemo. I pored činjenice da smo koristile hrabro različite materijale: drvo, plutu, staklo, keramiku, čelik, mesing, te da i nema mnogo boja na paleti koje se nisu našle u ovom prostoru, mi se u istom osjećamo inspirisano da krenemo u radne zadatke, ali i udobno da uživamo u jutarnjoj kafi. Ako vas put nanese u Bijeljinu, tu smo odmah pored gradske kuće, dodite da se uverite.

Zanimljiva je ta konfuzija uloga kada si sebi i klijent i arhitekta.

PORODIČNI STAN KAO GRADSKA OAZA

Godina izvođenja: 2021.

Mesto: Bijeljina

Kako najčešće biva kod novogradnje u našem gradu, ako se ne umešate još u sivoj fazi izgradnje, isporučite vam stan koji je nemoguće kvalitetno urediti bez opsežne rekonstrukcije. Niska funkcionalnost i još niži nivo estetike „krase” investitorsku stambenu izgradnju današnjice, koja je potpuno neodgovarajuća potrebama i željama modernog čoveka 21. veka, a verovatno ne dostiže ni sve standarde iz prošlog.

Ovde je takav slučaj, te smo zajedno sa klijentima odlučili da rekonstrukciju svedemo na korekcije instalacije struje i vode. Bili smo primorani da zadržimo postojeću podnu keramiku, ali smo pokušali da skrenemo pažnju sa nje koliko je moguće, pošto su klijenti imali želju da prostor bude miran, blag, neutralnih tonova i ispunjen prirodnim materijalima – da bude prava mala oaza u gradu, čime smo upućeni na japandi stil.

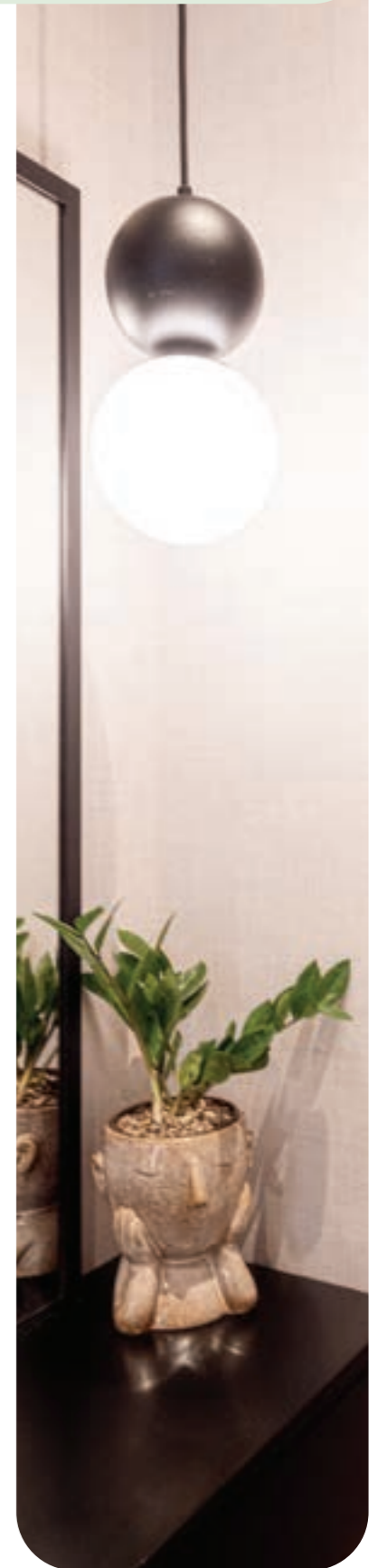
Klijenti su nas uputili na japandi stil.

Dizajn ovog stana počiva na „manje je više” kao osnovnom principu. Fokusirale smo se na velike, ručno rađene i kvalitetne komade nameštaja od prirodnih materijala, uglavnom smirujućih tonova bež i bele, ali sa mnoštvom različitih tekstura. Kao akcentni komad dnevne zone, postavile smo trpezarijski sto, odnosno malu trpezariju, sa centralnim lusterom. Veliko zidno ogledalo ga dodatno naglašava.

U konačnici dobile smo stan koji odiše smirenošću i redom, a investitori su se pobrinuli da dekoracija i lični pečat, koji su uneli, bude u skladu sa celim enterijerom.

Dizajn ovog stana počiva na „manje je više” kao osnovnom principu.

UPRAVNA ZGRADA U KORAK SA SAVREMENIM POSLOVANJEM

Godina izvođenja: 2020.

Mesto: Bijeljina

Ovaj izazov je jedan od naših prvih zajedničkih projekta, a sigurno najzahtjevniji do tada.

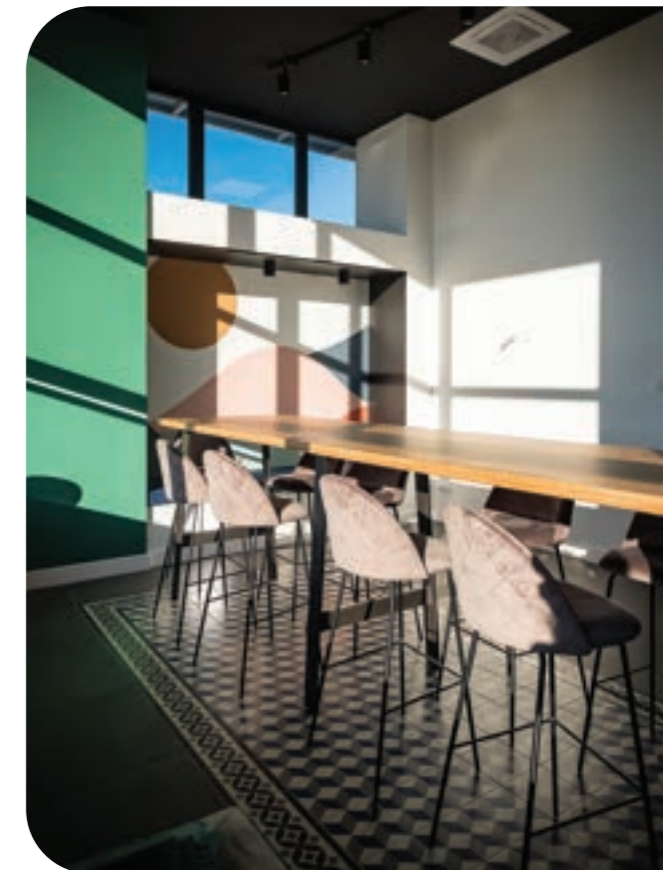
Klijentkinja je bila mlada i ambiciozna devojka, spremna za novo i moderno poslovno okruženje. Zadatak je bio da na spratu postojećeg poslovnog objekta organizujemo prostor za rad – kancelarije za upravu kompanije.

Imali smo pred sobom pravougaonu osnovu sa izdvojenim ulazom u prizemlju. Prostor je bio nefunkcionalan i nezavršen. Kako nije bilo mnogo staklenih površina i prozora, osnovni cilj je bio da formiramo prostorije za rad tako da svaka ipak bude osvetljena dnevnim svetlom, što smo i postigli velikim staklenim pregradnim zidovima. Prostor za klijente i za druženje zaposlenih sa kuhinjom i velikim trpezarijskim stolom nalazi se u prvoj – ulaznoj zoni, dok su kancelarije i sala za sastanke u mirnijem delu prostora, odvojene od linije kretanja klijenata. Dinamika u prostoru postignuta

je kosinama na pregradama, karakterističnim preseccima linija plafona, kao i materijalizacijom – staklo, cigla, drvo, metal, gips... Komunikacija između kancelarija se odvija oko centralne zelene oaze, koja doprinosi osjećaju mira i udobnosti.

Mi bismo sa uživanjem radile u ovakvom ofisu, a vi?

Osnovni cilj je bio da formiramo prostorije za rad tako da svaka ipak bude osvetljena dnevnim svetlom.

ŠPERPLOČE

DEKING

FURNIR

OSB PLOČE

MDF/HDF

KOMPAKT PLOČE

REZANA GRAĐA

OPLEMENJENA IVERICA

USLUGE OBRADJE

**POSETITE
NAŠ
IZLOŽBENI
SALON NA
NOVOM BEOGRADU**

WWW.JAF.RS

JAF d.o.o. Nova Pazova
Vojački put bb, 22330 Nova Pazova
T: +381 (0)22 328 125 | info@jaf.rs

JAF Showroom - GTC Green Heart
Milutina Milankovića 11b, Beograd
T: +381 (0)11 424 09 23 | info@jaf.rs

DARWIN
GARDEN DESIGN

BAVIMO SE:

IDEJNIM REŠENJIMA

IZVOĐENJEM RADOVA

zemljanim radovima (dovoz kvalitetne zemlje crnice, nivelisanje terena)
podizanjem travnjaka, sejanjem, tepih travnjaka
sadnjom sadnica, izgradnjom vođenih površina
fontana, vodotoka sa slapovima, jezerima
kamenjara - alpinetuma
sistema za automatsko zalivanje "Hunter"

ODRŽAVANJEM ZELENIH POVRŠINA

redovno košenje travnjaka
orezivanje žive ograde, sadnica, okopavanje
dubrenje organskim đubrivima
čepovanjem (bušenjem) travnjaka radi postizanja
boljeg vodno-vazdušnog režima u istom.

ORGANSKOM PROIZVODNOM TEPIH TRAVNJAKA

Filipa Filipovića 2, 21000 Novi Sad, Srbija
+381 64 129 55 23
www.darwingardendesign.rs
darwin.ns@gmail.com

Priredila: **Katarina Stojić**, mast. inž. arh.

PRVI PODKAST O ARHITEKTURI NA
DOMAĆEM TRŽIŠTU

PODKAST SFERA

Podkast je alat, a Sfera teži da postane nešto veće.

SFERA je idealni prostor u kojem sve tačke gravitiraju ka jednom središtu, u ovom slučaju, mestu susreta lokalnih kreativaca i entuzijasta, koji imaju zajednički cilj – da stvore bolji životni prostor. To je mesto koje okuplja sve one koji arhitekturu doživljavaju kao mehanizam društvene promene.

KREATIVNI TIM

Autori i producenti: **Miljan Salata**, **Igor Mikić**,
Nemanja Dačić i **Denis Turanović**
Scenski dizajn i marketing: **Simona Štulović** i
Tamara Čvorović
Montaža i dizajn zvuka: **Luka Jukić**

Arhitektura ima tek nekolicinu podkasta na globalnom nivou.

Kako ste se upoznali i prepoznali?

Naša poznanstva formirana su još na pripremama za prijemni na Arhitektonski fakultet u Beogradu, kod našeg velikog arhitekta Mihajla Čanka, od milja zvanog Čika Mika. Kasnije smo se sve više zblizavali kroz studije, ali su te prve godine u praksi nakon završetka studija možda bile ključan momenat za naša prijateljstva. Od početka smo imali ogromnu želju da se stvara zajednički u timu, ali pre svega da se istraje u nameri za stvaranjem boljeg životnog prostora. Arhitektonski konkursi su u tom smislu za nas bili to mesto prepoznavanja, mesto zajedničke borbe, i mesto gde smo se učili od starijih kolega kako da postanemo bolji projektanti, kako da istrajavamo, ali možda najvažnije kako da igramo u timu, da budemo uvek tu jedni za druge.

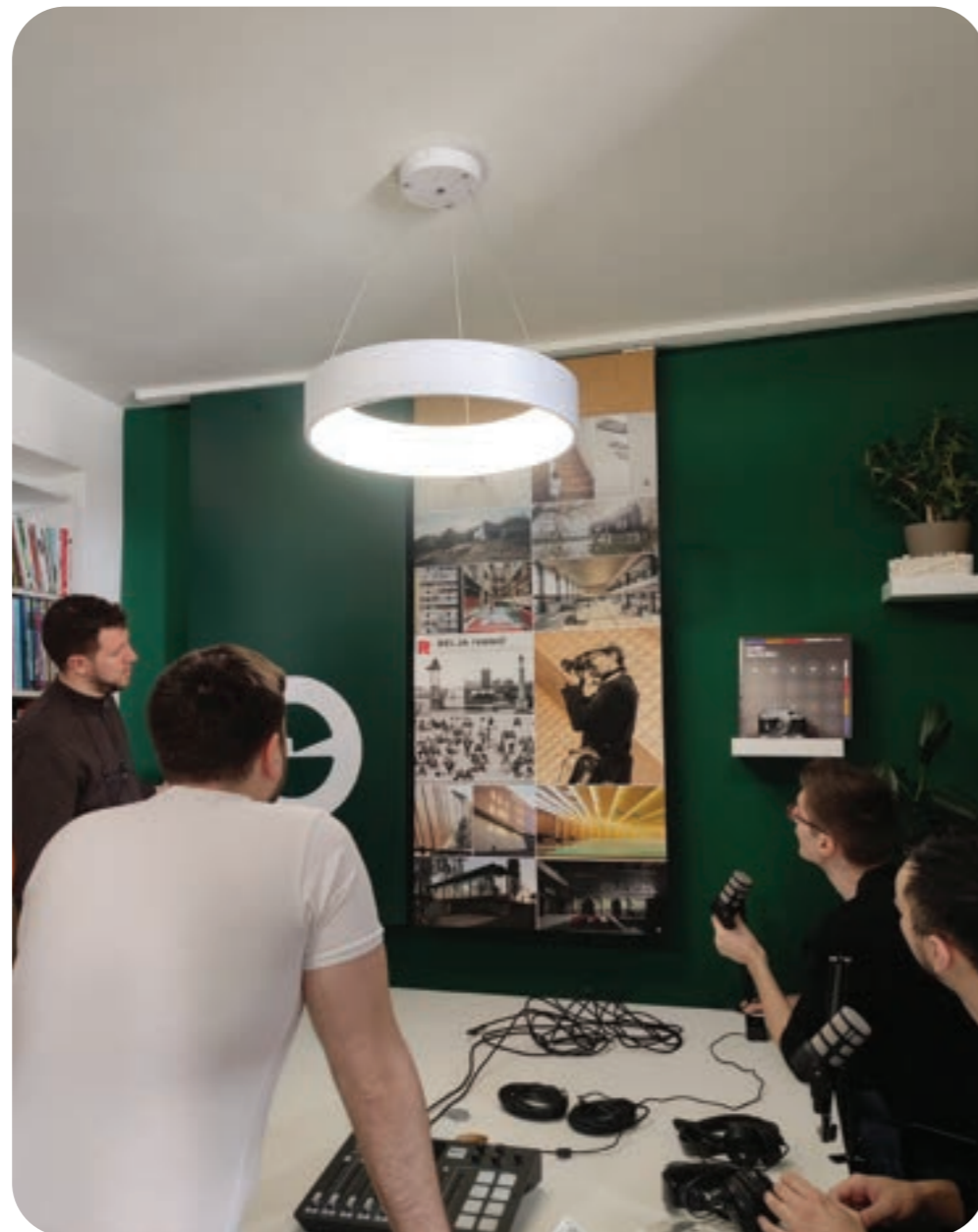
Odakle ideja? Šta vas pokreće i motiviše da istrajete u jednom ovako zahtevnom projektu?

Podkast je kao forma prošao kroz svoje afirmativne faze i već je na neki način dobio svoje mesto unutar popularne kulture. Ono što nas je možda najviše zaintrigiralo jeste upravo specifična slobodna forma emisije gde gost i domaćin razgovaraju unutar širokog spektra tema, dakle ne mora nužno biti klasičan intervju. Bilo nam je potpuno neverovatno da su neke teme poput muzike, biznisa i šoubiznisa, sporta, psihologije, medicine u velikoj meri zastupljene u javnom prostoru, dok arhitektura ima tek nekolicinu podkasta na globalnom nivou.

Koliko je naporna priprema podkasta? Šta se krije iza nastanka prve epizode?

Uh...Dobro pitanje! Da budemo sasvim iskreni niko od nas nije imao iskustva sa bilo kakvom vrstom produkcije. Međutim, svih sedmoro u timu smo perfekcionista svoje vrste. To sa sobom nosi i veliku individualnu odgovornost. Naravno u početku smo samo imali ogromnu želju i onu neophodnu dozu naivnosti – mislili smo da će sve ići dosta lakše. Međutim, potreban je ogroman organizacijski napor i trud svakog člana da bi se predupredile greške. Iza nastanka prve epizode krije se jedna jako pozitivna timska atmosfera, „ludačka“ vizija, ogromna podrška porodice, prijatelja i bliskih kolega, ali i puno neprospavanih noći.

Imamo puno velikih planova, ali idemo korak po korak.

Šta nedostaje domaćoj arhitekturi?

Čini nam se da već nekoliko decenija nedostaje medijski prostor za afirmaciju struke, fizički prostori za dijalog i otvorenu debatu. Verujemo da se ovakvim i drugim sličnim projektima mogu pokrenuti određeni procesi u našoj struci, a posledično i u našem životnom prostoru. Arhitekti mogu biti nosioci kvalitativnih promena u društvu. U tom smislu SFERA afirmiše struku na nekoliko polja: edukaciji, graditeljstvu i kritičkoj misli. Nedavni Salon arhitekture sa temom „Dijaloga“ upravo je apostrofirao ovaj nedostatak / potrebu. Ljudi su željni dijaloga, diskusije, pronalaženja rešenja.

Disciplinarno nam, takode, nedostaje konsenzus oko **zajedničkih** vrednosti, koje smo u nekom trenutku kao struka i kao društvo imali, ali smo ih izgubili u periodu građanskih ratova i kasne tranzicije. Prisetimo se samo Moralnog kodeksa Saveza arhitekata Jugoslavije iz 1968 godine. Mi još uvek tragamo za takvim vrednostima, boljom umreženošću na mikronivou, a sve u cilju delovanja na širem planu. Ohrabrujuće je što u poslednje vreme vidimo velike napore ASAP-a (Asocijacije srpskih arhitektonskih praksi) da se struka konsoliduje barem na polju prakse.

Na koji način ovaj podkast može da doprinese kreativnoj zajednici?

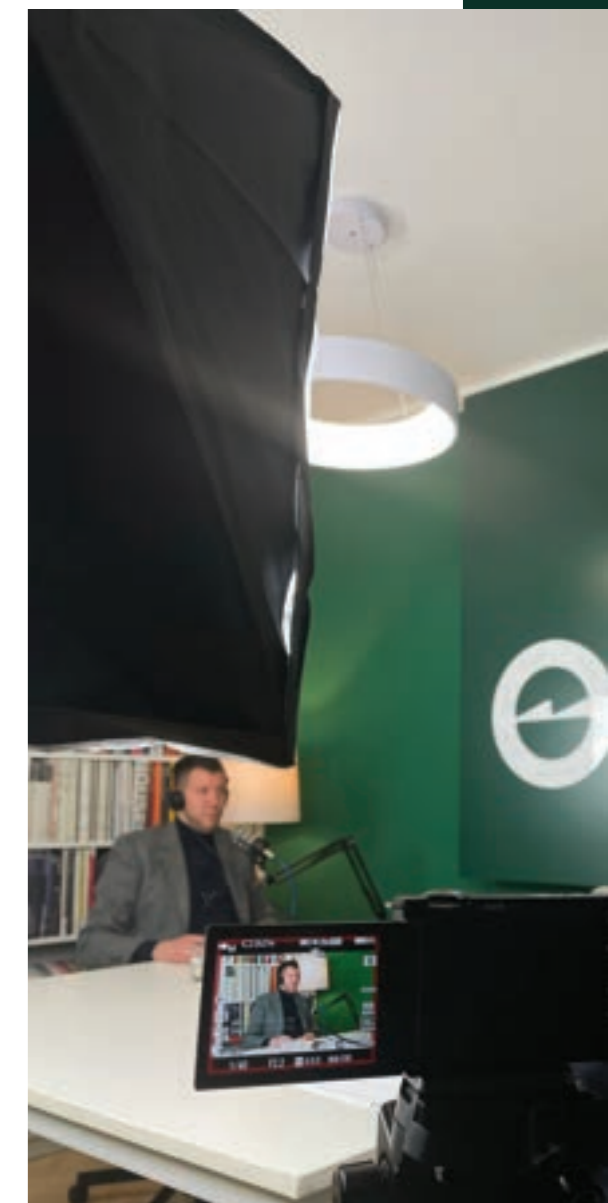
Podkast je naša reakcija na trenutno stanje i gore pomenute nedostatke. Kroz takav format imamo mogućnost da promovišemo rešenja i delimo iskustava, koje ćemo kao struka primeniti da bismo stvorili bolje mesto za život. Naravno, za ostvarivanje tih ciljeva neophodna je otvorena i

neposredna komunikacija putem internet platformi i društvenih medija.

Razgovori bi trebalo da animiraju zajednicu kroz kreiranje narativa o arhitektonskoj sceni i uopšte značaju profesije za društvo. Takođe, želimo da afirmišemo aktiviste, istinske borce i diskretne heroje, koji svojim primerom mogu da pokrenu nove generacije. SFERA želi da „ubrizga“ novu dozu optimizma.

Retko imamo priliku da čujemo mišljenje arhitekata u javnosti. Šta je uzrok takvoj apatiji? Čini se kao da smo se predali bez borbe...

Arhitektae zbog prirode svog posla itekako vole da razmenjuju mišljenja i zauzimaju stavove. Međutim, fali nam hrabrosti, mogli bismo reći zrelosti, da se uživa sloboda upotrebe sopstvenog razuma. Mi imamo vrhunske intelektualce, obrazovne, odnosno strukovne institucije, arhitektonska udruženja sa istorijom, međutim, njima već duže vreme fali sloboda, fali prostor za otvorenu i iskrenu diskusiju o problemima sa kojima smo suočeni. **Tek kada rešimo ovaj problem nedostatka slobode u javnom prostoru, možemo da razmatramo kako dalje da poromovišemo važnost arhitekture i domaću scenu.**

Možemo li očekivati da u narednom periodu poslušamo i neke debate koje bi publici približili svima važnu temu životnog prostora? Mislite li da bi bilo adekvatnih sagovornika spremnih da javno brane svoj stav?

Upravo je to jedna od inicijalnih ideja koja nas pokreće. Studio obezbeđuje prostor za diskusiju u kontrolisanim uslovima, dok stručni skupovi, panel diskusije ipak doprinose tom osećaju zajednice, gde se bilo ko iz publike može uključiti i postati sagovornik. U budućnosti možete očekivati da ćemo organizovati niz okupljanja, javnih debata, na kojima bi se zajednica mogla formirati. Ko zna možda konačno uspemo da dobijemo i „Kuću arhitekture“ u nekom fizičkom prostoru, gde bi okupljanje zajednice bilo moguće. **Mi u goste zovemo samo one koji smeju javno da odbrane svoj stav, samim tim svaki gost svojim dolaskom na neki način postaje deo SFERA zajednice.**

Da li ste očekivali ovako pozitivne reakcije i da li ste spremni da kako podkast bude rastao dobijete i surove negativne komentare?

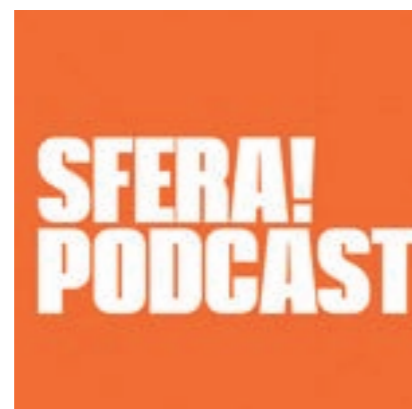
Iskreno, nismo očekivali ovakvu vidljivost i pozitivne reakcije, pogotovo ne na samom početku. Trudimo se da ostanemo sa obe noge na zemlji, jer je dug put pred nama. Kontinuitet, ili ako hoćete, istrajavanje smo postavili sebi kao glavni cilj. Internet je, nažalost, postao prezasićen mržnjom i agresijom. Međutim, za nas povlačenje nije opcija. Kada istupite javno, i kažete jasno i glasno svoj stav, morate biti spremni na negativnu reakciju. Morate biti spremni da istrajete.

Šta možemo da očekujemo u narednim epizodama?

Pregršt sjajnih gostiju, pažljivo biranih tema, a sve to upakovano u opušten razgovor i emotivne životne priče. Želimo da se priče naše zajednice na taj način prošire van krugova struke. Ideja je da naizmenično dovodimo već afirmisane stručnjake, ljude sa iskustvom i velikim znanjem, ali da takode otvorimo prostor za nova imena, mlade ljude za koje verujemo da su predvodnici nove generacije mislećih i hrabrih arhitekta.

Koji su planovi za dalju budućnost? Kako vidite podkast, a kako Sferu kao projekat?

Imamo puno velikih planova, ali idemo korak po korak. Od starijih smo učili da ne brzamo i da ne preskačemo stepenice. Sfera kao podkast može da zaživi i kao globalni fenomen, a može i da ostane lokalni. Mi smo krenuli sa jednim stavom, da je celokupni fokus naših razgovora – Srbija i područje delovanja ljudi u Srbiji. Tu nekako ima dosta izazova kojima se treba posvetiti. Možda ćemo u nekom trenutku početi da razgovaramo sa našim ljudima iz regiona, odnosno našeg govornog

Arhitektama fali hrabrosti.

područija, ne bi li dobili novi uvid za iste izazove.

Podkast je alat, a Sfera teži da postane nešto veće. Sfera je zajednica. Zajednica arhitekta i kreativaca, koji su voljni da pre svega uspostave DIJALOG, koji pojedinca vodi ka umrežavanju, a umrežavanje ka društvenom delovanju, koje na kraju postaje deo **kulturne transformacije** našeg društva.

Od početka smo imali ogromnu želju da se stvara zajednički u timu, ali pre svega da se istraje u nameri za stvaranjem boljeg životnog prostora.

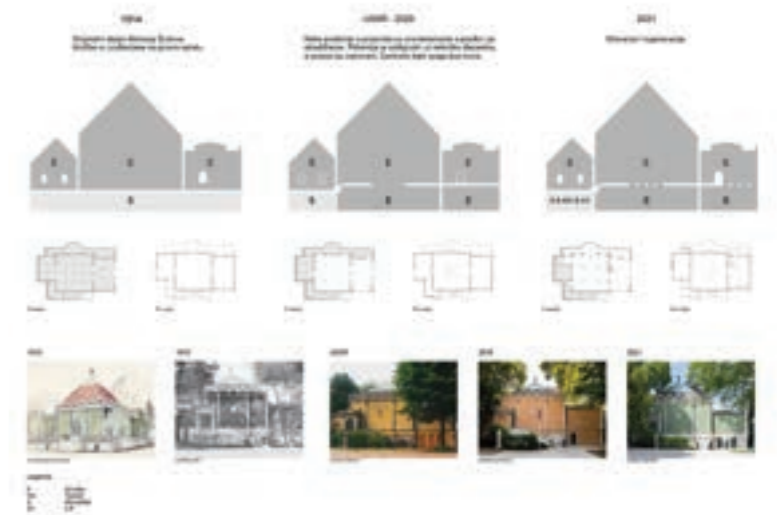
Prigledila: **Nevena Vujić**, mast. inž. arh.

PAVILJON RUSKE FEDERACIJE

SPOJ TRADICIJE I DIGITALNE UMETNOSTI

Arhitektura: Aleksej Šušev
Redizajn: KASA (Kovaleva&Sato Architects)
Lokacija: Venecija
Događaj: 17. Bijenale arhitekture
Slogan: Kako ćemo živeti zajedno?
Godina: 2021.
Površina: 625 m²
Fotografija: Marco Cappelletti

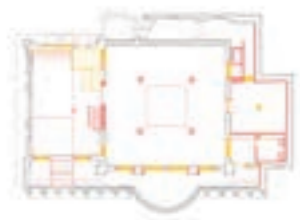
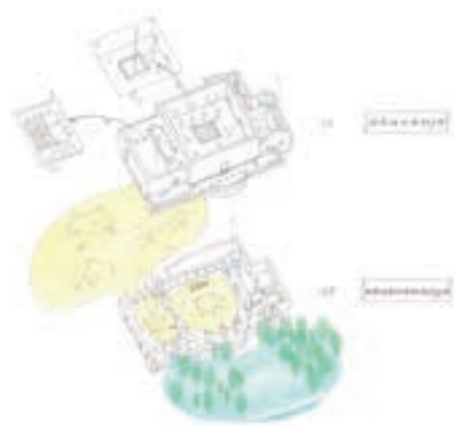

Ruski paviljon istražuje alternativne oblike kreiranja kulturnih institucija i sveta kroz sočivo video igara i digitalnog okruženja.

Mlad rusko-japanski biro, KASA Architects, dobio je zadatak da redizajnira Paviljon Ruske Federacije za 17. Bijenale arhitekture. Tim pristupa dizajnu posmatrajući paviljon kao nasleđe arhitekta Alekseja Šuševa, istovremeno se baveći aktuelnim temama poput brige o arhitekturi, ljudima i ekosistemima.

Mlad rusko-japanski biro, KASA Architects, dobio je zadatak da redizajnira Paviljon Ruske Federacije za 17. Bijenale arhitekture. Tim pristupa dizajnu posmatrajući paviljon kao nasleđe arhitekta Alekseja Šuševa, istovremeno se baveći aktuelnim temama poput brige o arhitekturi, ljudima i ekosistemima.

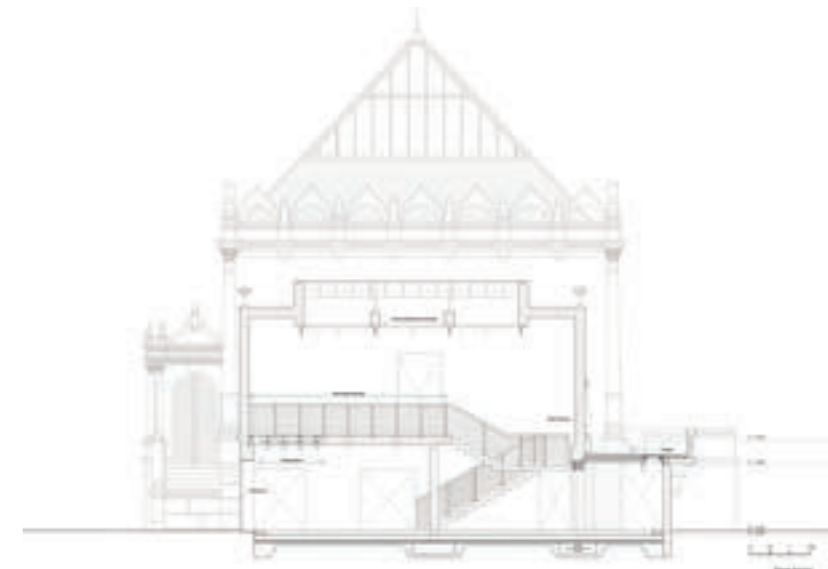
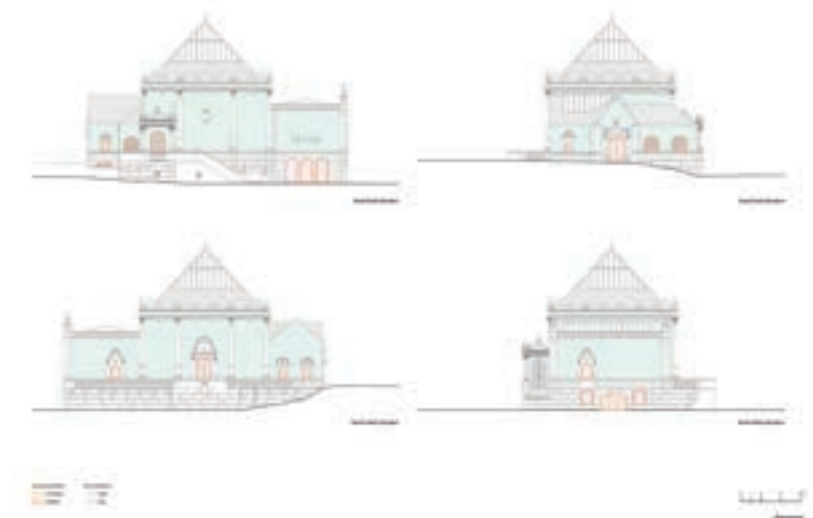

publici širom sveta. Ono što je trebalo da bude fizički prostor za susrete, postepeno je postalo virtuelno mesto okupljanja velikog ekosistema umetnika, arhitekata i mislilaca. Tako je Ruski paviljon dobio svoju digitalnu komponentu.

Ubrzo su se iskristalisale 3 glavne teme, koje će biti nosioci Ruskog paviljona na 17. Bijenalu u Veneciji: arhitektura objekta kao vrednost sama po sebi, čime se stavlja akcenat na transformaciju paviljona, igraonica koja istražuje potencijal digitalnog okruženja putem video igara i filmskog programa, i knjiga pod nazivom „Glasovi” sa tekstovima o alternativnim načinima razmišljanja u institucijama kulture.

Sama arhitektura paviljona nosi veliku umetničku i istorijsku vrednost. Paviljon je prvobitno napravljen i otvoren za javnost 1914. godine, kao delo arhitekta Alekseja Šuševa, i tako postao dom ruske kulture na Venecijanskom bijenalu više od jednog veka.

Originalnu arhitekturu paviljona definisala je poroznost između njegovih izložbenih prostora i okruženja – sa terasom, koja gleda na lagunu, raskošnim stepeništem, spoljašnjim otvorima sa svih strana objekta i velikim krovnim prozorima, koji su bili glavno obeležje zgrade. Još jedna originalna karakteristika paviljona bila je zelena fasada. Namera je bila da se paviljon stopi sa drvećem i zelenilom svog okruženja, ali je nakon Drugog svetskog rata i kasnije boja nekoliko puta menjana, od žute, preko narandžaste i plave. Tokom

O PROJEKTU

Digitalna okruženja poseduju snažan društveni potencijal kao prostori istraživanja i eksperimentisanja. Norme, pravila i predrasude fizičkog sveta mogu se lako zanemariti i tako se može testirati i zamisliti drugačija i bolja budućnost. Tema digitalizacije i umetnosti u digitalnom okruženju posebno se istakla i dobila na značaju početkom 2020. godine, kada se desila pandemija, koja je ograničila svaku društvenu i kulturnu razmenu među pojedincima.

Velika kulturna dešavanja posebno su bila pogodena ovim problemom, pa je tako i 17. Bijenale arhitekture odložen za narednu 2021. godinu. Usled novih okolnosti nastala je onlajn platforma „Open?”, čime je Ruski paviljon prešao na inetrnet i svoj sadržaj uspeo da ponudi

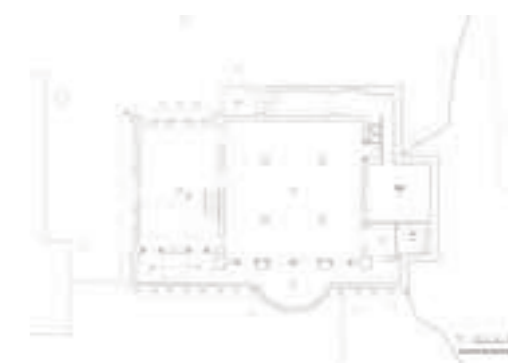
Paviljon je prvobitno napravljen i otvoren za javnost 1914. godine, kao delo arhitekta Alekseja Šuševa, i tako postao dom ruske kulture na Venecijanskom bijenalu više od jednog veka.

vremena, nekoliko modifikacija omotača zgrade dovelo je do toga da je većina njenih prozora i vrata potpuno zatvorena, čime je stvorena introvertna kutija.

Redizajnirani paviljon oživljava originalni duh Šuševe arhitekture, stvarajući karakter koji ponovo govori o otvorenosti i transparentnosti, istovremeno stavlajući akcenat na istorijsku vrednost zgrade. Gornji sprat je vraćen u prvobitni izgled: sa belim zidovima i masivnim podom. Prizemlje je zamišljeno kao eksperimentalni prostor, koji

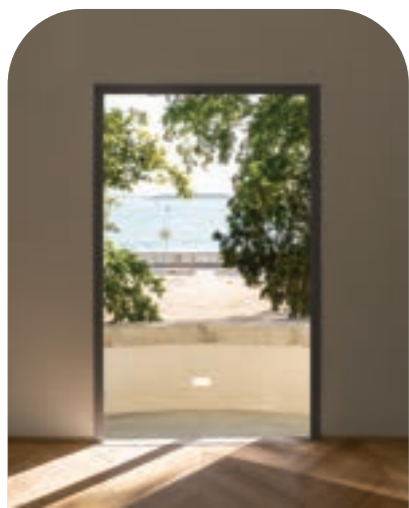
briše granice unutra–spolja. Prozori su se ponovo otvorili, vrata su se pretvorila u zastakljene površine, a fasada je vratila prvobitnu zelenu boju.

Redizajnirani paviljon ožvljava originalni duh Šuševе arhitekture, stvarajući karakter koji ponovo govori o otvorenosti i transparentnosti, istovremeno stavljajući akcenat na istorijsku vrednost zgrade.

Ponovnim otvaranjem vrata na fasadi uvodi se mogućnost da se preokrene cirkulacija zgrade i da se sadržaj okrene ka spoljašnjosti. Po prvi put, aktiviraju se prostori van objekta, kao što su pristupni plato i terasa na spratu. Ona postaje sastavni deo izložbenog prostora, dok se istovremeno posetiocima pruža prelep pogled na lagunu i prirodu. U enterijeru primenjen je sličan princip. Prizemlje je transformisano u porozni prostor otvaranjem niza portala, koji povezuju sve prostorije. Pristupačnost i cirkulacija su dodatno poboljšani uvođenjem lifta i novih stepenica u severnom delu objekta. Cilj je bio oslobađanje određenih delova paviljona i povratak pogleda na terasu i lagunu iza nje.

Sa aspekta funkcionalnosti projektanti su želeli da postignu efekat lake transformabilnosti prostora, kao odgovor na različite umetničke potrebe. Tako je severni deo objekta, na spratu, dobio pomerljiv pod koji se oslanja na niz klizećih greda i na konstrukciju stepenica. Kada je postavljen, klizeći pod formira galeriju i ima mogućnost da odvoji sadržaje različitog izložbenog karaktera prizemlja i sprata. U drugoj varijanti, severni deo objekta dobija duplu visinu i postaje pogodan za velike instalacije.

Projektanti su želeli da postignu efekat lake transformabilnosti prostora, kao odgovor na različite umetničke potrebe.

Po prvi put, aktiviraju se prostori van objekta, kao što su pristupni plato i terasa na spratu.

STANJE PRE I TOKOM REKONSTRUKCIJE

U centralnom delu objekta, ukinuto je kružno stepenište, koje je uvedeno nekoliko godina ranije, čime se dodatno oslobađa prostor. Sada centralna prostorija na spratu sadrži veliki otvor na mestu gde su nekada bile stepenice, koji se može zatvoriti ili otvoriti po potrebi i time omogućiti separaciju ili povezivanje sa prizemnim delom, na isti način kao i severni deo objekta. Ovakav pristup u projektovanju kao rezultat daje prostor koji je fluidan, prilagodljiv i koji odaje utisak lakoće.

Arhitektura obnovljenog paviljona pretvara se u pozorište savremene umetnosti. Paviljon uspostavlja nove prostorne veze i prikazuje alternativne mogućnosti za izlaganje. Prikazan je kao „živ objekat” insititucije kulture.

Sa svojom istorijom, kao dom ruske kulture više od 100 godina, arhitektura obnovljenog paviljona Ruske Federacije danas se pretvara u pozorište savremene umetnosti. Paviljon uspostavlja nove prostorne veze i prikazuje alternativne mogućnosti za izlaganje. Zapravo, prikazan je kao „živ objekat” insititucije kulture. On podjednako stavlja akcenat na fizičko renoviranje objekta i sam program koji se posetiocima nudi kroz digitalni i onlajn sadržaj. Paviljon je model uspešnog uspostavljanja veze između izgrađenog i digitalnog okruženja, ljudi i ekosistema.

Pripremila: **Marina Marković**, mast. inž. arh.
Foto: **Danielkaihirao**

PRENOSIVA LAMPA NAPREDNE SAVREMENE TEHNOLOGIJE I NEŽNE ESTETIKE TURN+ DIZAJNERSKOG BRENDA „AMBIENTEC”

Uz korišćenje različitih materijala i tehnologija, dizajneri stvaraju inovativne komade, koji ne samo da formiraju željenu atmosferu prostora, već nose ulogu dekorativnog, skulpturalnog predmeta koji postaje fokus enterijera.

U savremenom svetu dizajna enterijera i projektovanja prostora, dizajn osvetljenja postaje jedan od najvažnijih projektantskih oruđa i ključni element doprinosa estetskom kvalitetu i autorskom pečatu. Danas, predmeti poput lusteri, lampi i svetiljki postaju mnogo više od funkcionalno primenjenih objekata, koji pružaju osvetljaj, prebacujući se iz funkcionalne kategorije u svet umetničkog izraza i dizajna. Uz korišćenje različitih materijala i tehnologija, dizajneri stvaraju inovativne komade, koji ne samo da formiraju željenu atmosferu prostora, već nose ulogu dekorativnog, skulpturalnog predmeta koji postaje fokus enterijera.

Toplija svetlost može stvoriti ugodnu i opuštajuću atmosferu poželjnu za dnevne prostore, dok hladnija svetlost može poboljšati koncentraciju i produktivnost.

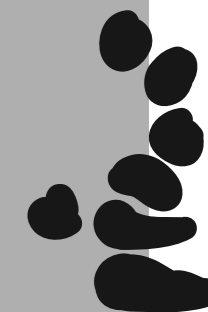
SVETLOST KAO SREDSTVO ZA STVARANJE RAZLIČITIH ATMOSFERA

Kreativno razmišljanje uslovljeno novim tehnološkim dostignućima, omogućilo je dizajnerima da koriste svetlost kao sredstvo za stvaranje različitih atmosfera i uticanje na raspoloženje, ambijent. Na primer, toplija svetlost može stvoriti ugodnu i opuštajuću atmosferu poželjnu za dnevne prostore, dok hladnija svetlost može poboljšati koncentraciju i produktivnost neophodnu u visoko funkcionalnim radnim prostorima. Funkcionalnost osvetljenja, takođe, igra značajnu ulogu u kreiranju ambijenta. Usmerena svetlost naglašava određene elemente u prostoru, njihovu funkciju i važnost, dok indirektna svetlost pruža ugodnu pozadinsku atmosferu.

Hiroshi Iwasaki
foto

Hiroshi Iwasaki
foto

PERSONALIZACIJA – IMERATIV SAVREMENOG DIZAJNA

Osim estetskog karaktera, sa razvojem tehnologije i pametnih uređaja, postaje sve važnije da se lampe prilagodavaju potrebama korisnika, te da omogućavaju personalizovane konfiguracije. Korisnici žele da uređaje prilagode sopstvenim potrebama, što nije preskočilo ni personalizaciju osvetljenja. Uticaj na raspoloženje, energiju i funkcionalnost, glavni su fokusi svetlosnog dizajna, dok kombinovani sa drugim faktorima, poput besprekorne estetike i prilagodivosti savremenim navikama, prevazilaze kategoriju u kojoj se nalaze. Kada se na sve to doda i ekstenzivo iskustvo u naprednim tehnologijama, nastaju neverovatni rezultati dometa savremenog dizajna.

Personalizacija je ključni zahtev za razvoj proizvoda, a korisnici žele da uređaje prilagode sopstvenim potrebama, što nije preskočilo ni personalizaciju osvetljenja.

Ambientec

Vizija studija „Ambientec“ zasniva se na obimnom iskustvu u oblasti profesionane rasvete podvodne tehnologije, koja je razvijena sa ciljem da osvetli najtamnije dubine okeana.

MISIJA I VIZIJA PROGRESIVNOG JAPANSKE KOMPANIJE

Inspiracija za proizvode kompanije „Ambientec“, koju je osnovao Jošinori Kuno (Yoshinori Kuno), zasniva se na obimnom iskustvu u oblasti profesionane tehnologije za podvodno snimanje, koja je razvijena sa ciljem da osvetli najtamnije dubine okeana pri snimanju. Njihova misija je interpretacija principa ove tehnologije u svet dizajna, zahvaljujući vizionarskom duhu Jošinorija. Dizajnirani komadi imaju nekoliko zajedničkih karakteristika: integraciju ekskluzivne LED tehnologije, fleksibilnost, koja se ogleda u mogućnosti prenošenja, kao i vodootpornost svih komponenata, čineći ih idealnim za multifunkcionalne prostore i savremene korisnike.

Danielkaihirao
foto

Ovaj „nomadski predmet” kao da se javlja iz budućnosti, noseći sa sobom setna sećanja na prošlost, istoriju dizajna i mnoge dobro poznate klasike dizajna.

Danielkaihirao
foto

„MINIJATURNA” VERZIJA PRENOSIVE „HIGH TECH” LAMPE NEŽNE ESTETIKE

TURN+ predstavlja sintezu „high-tech” verzije detaljnog zanatskog rada, finih materijala i evokativnog dizajna. Autorka lampe, Nao Tamura, inspirisana je prirodnom svetlošću, ali i nežnim linijama klasičnih lampi. Nakon „izdužene” podne prenosive lampe TURN, kolekcija dobija minijaturnu verziju – stonu lampu, čija pojavnost vešto povezuje zanatsku veštinu juvelira i draguljara sa striktnom optičkom naukom. Ovaj „nomadski predmet” kao da potiče iz budućnosti, noseći sa sobom setna sećanja na prošlost, istoriju dizajna i sećanje na dobro poznate klasike. Snažne, poetske forme susreću se sa naprednom i pouzdanom tehnologijom,

stvarajući novu koncepciju, koja postaje delo funkcionalne umetnosti. Predmet sa kojim gradimo lični i sentimentalni odnos, osmišljen je tako da ga možemo nositi sa sobom iz prostorije u prostoriju u bilo kojoj situaciji, integrišući ga u različite ambijentalne celine.

Laurel Golio
foto

Hiroshi Iwasaki
foto

Zahvaljujući integrisanom senzoru na dodir i dva tipa LED izvora, jednostavni gest dodiranjem je sve što je potrebno da bi korisnik podesio svetlosnu konfiguraciju na jednu od četiri različite nijanse. Raspon svetla ide od intimnog, koji stvara meditativnu atmosferu, imitirajući svetlost sveće, preko smirujućeg svetla savršenog za čitanje, pa sve do intenzivne svetlosti idealne za druženja i proslave.

Ekperimentalni dizajn zasnovan na intenzivnoj čistoći oblika i živopisnim senzornim kvalitetima ugrađenih materijala.

IZDRŽIVI METALI I STAKLENO JEZGRO

Inspirisani opremom za podvodnu fotografiju, lampe su majstorskom preciznošću napravljene od čvrstih materijala. Spoljašnost se materijalizuje u izuzetno izdrživim metalima, poput aluminijuma, mesinga i nerđajućeg čelika. Osim toga, difuzor izvora svetlosti čini masa od punog stakla, koje je prethodno obrađeno graviranjem, poliranjem i brušenjem, sa idejom povećanja dubine svetlosti, garantujući prirodnu refrakciju, koju nije moguće postići samo LED izvorima. Osim pažljivo odabrane materijalizacije, TURN+ pruža 500 sati svetlosti između dva punjenja. Osim toga, lampa je vodootporna, te se može koristiti na otvorenom – na balkonima, baštama, u prirodi ili na bilo kom drugom

mestu. Bežične, a samim tim i personalne, „Ambientec” lampe korisnika pozivaju da ih dodirne, ne samo fizički, već i vizuelno, kroz eksperimentalni dizajn, zasnovan na intenzivnoj čistoći oblika i živopisnim senzornim kvalitetima ugrađenih materijala.

Hiroshi Iwasaki
foto

„Svetlo je moćan simbol vitalnosti i nade, a TURN+ je namenjena da bude svetlo koje držite uz sebe, da vas prati kroz sva raspoloženja i trenutke života. Svetiljka koju palite laganim dodiranjem je ona koja može stvoriti jak senzorni i emocionalni odnos” – objašnjava dizajnerka Nao Tamura.

Sa razvojem tehnologije, pametnih uređaja i potrebama personalizacije, dizajneri koriste svetlost kao sredstvo za stvaranje različitih atmosfera i uticaja na raspoloženje, ambijentalnost i funkcionalnost prostora.

Dizajn osvetljenja danas je mnogo više od proizvodnje funkcionalnog predmeta sa svetlosnim izvorom. Sa razvojem tehnologije, pametnih uređaja i potrebama personalizacije, dizajneri koriste svetlost kao sredstvo za stvaranje različitih atmosfera i uticaja na raspoloženje, ambijentalnost i funkcionalnost prostora. Uticaj na korisnika glavni su fokusi, dok u kombinaciji sa drugim faktorima principa dobrog dizajna, prevazilaze usku nišu industrije u kojoj se nalaze. Vizija studija „Ambientec” i TURN+ vešto dokazuju da dobro poznati upotrebnim predmet poput prenosive stonove lampe može da bude proizvod integracije tehnologije, zanatstva, estetike i funkcionalnosti. Uz ove faktore, svetlo u prostoru postaje snažan umetnički izraz i ključni element kvaliteta prostora.

Danielkaihirao
foto

U STANU ARHITEKTE

- REDIZAJN LIČNOG PROSTORA

BEOGRADSKI SALONAC OTKLON KA SAVREMENOM

O AUTORIMA

Dragana i Nikola su arhitektonski tandem, koji se potpisuje ispred BAUK studija. Na arhitektonskoj sceni su aktivni više od 10 godina. Za sebe kažu da su verovatno jedni od retkih koji smatraju da im je Arhitektonski fakultet u Beogradu doneo baš ono što je trebalo da bi se bavili praksom. Istrenirani smo da odgovorimo na svaki zadatak ako to i želimo. Savladali smo paterne efikasnog i pametnog saznavanja i naučili kako da znanja implementiramo u proizvod. Svi naši proizvodi se tiču prostorne estetike, što nam je uvek bio imperativ.

O PROJEKTU

Autori:
Nikola Cakić i Dragana Čiprijanović Cakić

Kvadratura:
70 m²

Lokacija:
Stari grad, Beograd

Godina projektovanja:
2022.

Godina realizacije:
2022.

Fotografije:
Relja Ivanić

Postoje salonski stanovi sa jakim karakterom, koji nisu spremni da trpe intervenciju, kojima je jasno potrebna revitalizacija postojećeg. Zapravo, najčešće rekonstrukcije salonskih stanova izgledaju upravo kao savremena revitalizacija izvornog, sa neoklasicističkim detaljima, što smo svakako želeli da izbegnemo. Trebalo je napraviti otklon od takvog koncepta estetike i stvoriti prostor za život sa potpuno drugačijim materijalima, bojama, detaljima, a da stan ostane salonski u svojoj volumetriji.

INTERVJU

Objavili ste svoj stan javno, da li je bilo dvoumljenja i osećate li se komforno sa time da sada svi mogu da komentarišu vaš lični prostor?

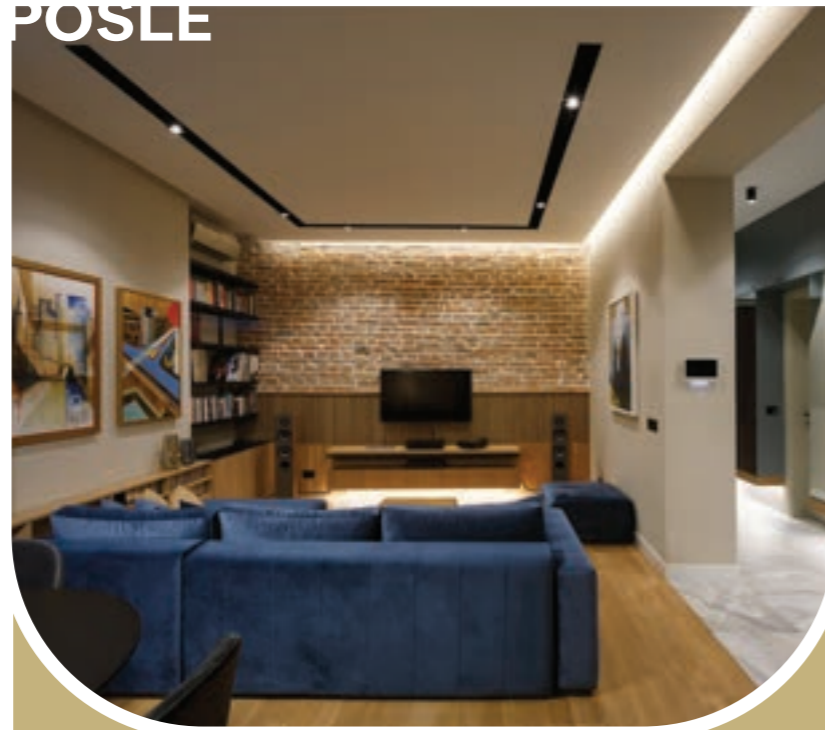
Arhitektura je javna profesija, koja se temelji na otvorenosti za interpretaciju od strane njenih korisnika i/ili posmatrača. Kako smo nas dvoje arhitekta, svakodnevna nam je praksa da dobijamo komentare na naš rad, što je sastavni i nužni deo procesa projektovanja.

Tabu je tema, ali je surova istina da mnoge arhitekta nisu u poziciji da opremaju svoje stanove. Koliko je danas teško za arhitekta da dođu u poziciju da opremaju svoj stan?

Nažalost, arhitektonska profesija kao takva nije jedna od plaćenijih, kako kod nas, tako i u svetu i to jeste surova istina sa kojom se sve arhitekta suočavaju svakodnevno. S druge strane arhitektonski jezik je univerzalan, tako da tržište na kom možemo da delamo nije ograničeno – svet je naš poligon rada. Stava smo da u ovakvom kontekstu svako ko želi da radi može da nađe svoju nišu i u njoj izgradi svoj arhitektonski svet. Oboje smo oduvek imali ambiciju i strategiju diverzifikacije posla i nismo prezali da zademo u razne domene arhitekture. Sa takvim načinom rada vrlo brzo smo napredovali, eksponencijalno sticali iskustvo, a novi poslovi su konstatno stizali po principu „snowball effect-a“. Sa ponosom možemo da kažemo da svaki dinar koji je uložen u kupovinu i opremanje ovog stana je isključivo stečen kroz rad u arhitektonskoj praksi.

BEFORE
POSLE

Lični životni prostor mora biti smeo, odnosno onakav u kakvu ideju veruješ, zato je teško koketirati sa samim sobom, a još teže biti apsolutno zadovoljan proizvodom, jer uvek znaš da je nešto moglo bolje.

Opremanje stana bila je i prilika da učinite sve ono što ste bili sprečeni na projektima za druge. Šta je ono o čemu ste oduvek maštali da primenite na svom ličnom prostoru?

Voleli bismo u startu da jasno ukažemo na veliku razliku u terminologiji, nešto sa čim se većina naših kolega, kao i mi, susreću svaki dan. Prvi termin je renoviranje i opremanje stana, što je jako svojstveno preduzimačima, kao i samim klijentima. To je polje u kojem se kreće posao, koji naravno ima jako puno dodirnih tačaka sa poslom kojim se mi, kao arhitekti bavimo, a to je sasvim drugi termin: projektovanje i izvođenje enterijera. Dakle, kod prvog termina, akcenat je na renovaciji, na zamenjivanju starog novim, a ne nužno na autentičnom, savremenom, funkcionalnom i pametnom. Drugi termin je u vezi autorstva. Mi crpimo sva svoja znanja, sve što smo ikad i na svakom predmetu na fakultetu pročitali, nacrtali, dizajnirali, promislili i napravili, kao i kasnije kroz profesionalni, ali i svakodnevni život. Taj intezitet naboja kada stanemo ispred prazne parcele, objekta za rekonstrukciju, ili osnove stana, nema mernu

jedinicu sa kojom možemo da uporedimo bilo kog učesnika u procesu proizvodnje prostora. Prosto, mi smo svojevajno odlučili da nam je to način na koji proživljavamo svaki dan, sa čime god da se susretnemo. Projektovanje je proces u kojem funkcioniše osoba autor, nevažno za koga stvara prostor, ali je važno da konačnom proizvodu, bilo da je to urbanizam, kuća ili enterijer, ostavi pismeni trag, a ne samo pisani (crtani) trag. Rukopis autora mora biti čitljiv, nedvosmislen, mora se osetiti nekompromisnost u odlukama, autorstvo se mora ogledati kroz estetiku odnosa svega što se u taj proces uključuje. Ovo namerno napominjemo jer arhitekta kao autor ličnog prostora, češće pravi kompromise za svoj životni prostor nego kada radi za klijenta, što je paradoksalno. Lični životni prostor mora biti smeo, odnosno onakav u kakvu ideju veruješ, zato je teško koketirati sa samim sobom, a još teže biti

apsolutno zadovoljan proizvodom, jer uvek znaš da je nešto moglo bolje. Na kraju procesa najvažnije nam je da smo uspeali da proizvedemo jedan ŽIVLJIV prostor. Uvek postavljamo sebi pitanje koliko je prostor koji stvaramo življiv. Da li se zapravo bavimo samo renderom za prezentaciju, konačnom fotografijom za časopis ili stvaramo prostor čija estetika trpi svakodnevne promene, a opet zadržava jasan jezik.

Šta je bio najveći izazov na projektu? Na koji deo stana ste najponosniji?

U stanu je apsolutno sav nameštaj sem stolica pravljen po meri, što je bio svojevrsan mentalni, vremenski, ali i monetarni izazov u projektovanju. Smatramo da samo tako možeš odgovoriti na čuvenu izreku jednog od najvećih

arhitekata, Mis van der Roa (Mies van der Rohe), da je bog u detaljima. A da bi stan istinski odiseo autorskim rukopisom, moraš perfektno rešiti sve detalje i da se pritom služiš samo dozvoljenim sredstvima. Za takav poduhvat neophodno je da u periodu građevinskih radova sve pripremiš savršeno dobro kako bi nameštaj bio pametna ekstenzija svih konstruktivnih i pregradnih elemenata, kako bi bio i final

Izvorni koncept funkcionalne sheme stana je umnogome bio solidan, pa nije bilo potrebno previše reorganizovati osnovu.

Rukopis autora mora biti čitljiv, nedvosmislen, mora se osetiti nekompromisnost u odlukama, autorstvo se mora ogledati kroz estetiku odnosa svega što se u taj proces uključuje.

touch perfect fit. Jedna stvar je imati dobar osećaj da u prostor postaviš komad nameštaja, koji estetski pripada kontekstu, a sasvim druga stvar je izdizajnirati fasade enterijera do svakog detalja. Ovo drugo mnogo više odgovara projektovanju arhitekture. Jasno je da je dnevna zona deo gde zapravo živiš, te je stoga ona možda najvažniji deo stana i sa posebnom pažnjom je projektovana. Dobre vizure ka kuhinji, trpezariji, pozicioniranje nameštaja, koji prostore predvajaju, graniče, a opet ostavljaju otvorenim. Rasveta, koja za nas uvek igra ogromnu ulogu u životu. Različite opcije difuzne rasvete, direktnog osvetljavanja, noćnog svetla. Puno mogućih kombinacija za svaku situaciju. Detalji u kontaktima materijala, prelasci iz hodnika u kuhinju, pa u trpezariju i dnevnu sobu – dok je opet sve u istoj prostoriji. Sve su to bile teme koje su oblikovale prostor.

Kako izgleda sukob dvaju arhitekata? Da li ste prilikom međusobnog rada takođe bili primorani da pravite kompromise kao prilikom rada za klijente?

Nas dvoje se znamo već dugi niz godina i već dugo saradujemo na različitim projektima, tako da smo naučili da verujemo jedno drugom i vrlo lako i efikasno donosimo odluke, pogotovu one koje se tiču posla. Smatramo da je najlakše doneti zajedničku odluku kada su oba partnera vrlo decidna u onome što žele i načinu na koji rade.

U stanu je apsolutno sav nameštaj sem stolica pravljen po meri, što je bio svojevrsan mentalni, vremenski, ali i monetarni izazov u projektovanju.

Kritike na račun vašeg stana su uglavnom pozitivne, gledaoci ga doživljavaju toplim i prijatnim mestom. Gode li vam takvi komentari? Ipak ima i onih koji smatraju da je ovakav redizajn učinio da se izgubi karakter salonca... Da li biste sada nešto uradili drugačije?

Jedno je doživeti stan preko ekrana – putem fotografija, a sasvim drugo percipirati ga uživo. Fotografijama je nemoguće dočarati volumen stana, koji je verovatno najvrednija karakteristika tipičnog beogradskog salonca.

PRE

POSLE

Postoje salonski stanovi sa jakim karakterom, koji nisu spremni da trpe intervenciju, kojima je jasno potrebna revitalizacija postojećeg. Zapravo, najčešće rekonstrukcije salonskih stanova izgledaju upravo kao savremena revitalizacija izvornog, sa neoklasicističkim detaljima, što smo svakako želeli da izbegnemo. Trebalo je napraviti otklon od takvog koncepta estetike i stvoriti prostor za život sa potpuno drugačijim materijalima, bojama, detaljima, a da stan ostane salonski u svojoj volumetriji.

Izvorni koncept funkcionalne sheme stana je umnogome bio solidan, pa nije bilo potrebno previše reorganizovati osnovu. Osnova je prepakovana tako da u velikoj meri zadrži dispoziciju prostorija, ali da se proporcija istih promeni, shodno savremenim potrebama života. Zidovi su bili, naravno, zidani opekama iz ranijih standarda, znatno većom, pa su bili masivniji, a plan je bio da se zadrži materijal kojim su ozidani, ali da se oni transliraju gotovo sa svih pozicija. Dakle, bilo je neophodno da se precizno poruše, a svaki komad opeke detaljno očisti, skladišti, i onda ponovo ozida, ali tako da zadovolji nove potrebe, nove detalje, koji će se kasnije implementirati.

Ovo je bio osnovni izazov, onaj koji smo sami zacrtali i od koga se ne odstupaju, koji je duboko utkan u koncept novog prostora. Smatramo da smo gestovima reciklaže postojećih materijala, kao i zadržavanjem volumetrije prostorija, iskrenije zadržali karakter salonca nego da smo samo revitalizovali profilacije na stolariji ili plastiku rozetni oko lusteru...

POSLE

Na kraju procesa najvažnije nam je da smo uspeli da proizvedemo jedan ŽIVLJIV prostor.

PRE

POSLE

Pripremila: **Nevena Vujić**, mast. inž. arh.

SUNLIFE FLAGSHIP / DE LA SÓL / SHADOW

„De La Sol / Shadow” kulturni centar je kompleks mešovite arhitekture, koji obuhvata izložbenu halu, kafić, maloprodajne lokale umetnina i „coworking” prostor. Nalazi se u gradu Ho Ši Minu u Vijetnamu i obuhvata površinu od 1500 m². Ovaj projekat spaja staro i novo, stvarajući zadivljujući primer rasta i transformacije. Objekat je za javnost otvoren početkom 2022. i u njegovim prostorijama do danas su realizovane brojne umetničke izložbe, performansi, filmske večeri, konferencije, predavanja, kao i mnogi drugi kulturni događaji.

Čitav kompleks može se opisati kao splet dinamičnih i fluidnih prostora, koji korisnicima nudi niz različitih iskustava na jednom mestu. Projekat je nastao saradnjom kompanije Sun Life sa arhitektonskim timom „The Lab Sagioni”. Koncept je bila ideja rasta i razvoja, kako samog grada, tako i kompanije „Sun Life”, koja je glavni investitor projekta. Zbog toga dvorište ovog kompleksa popunjava rotirajuće kinetičko drveće. Kinetičko drveće je simbol projekta. Ono pruža senku u dvorištu, dok ujedno predstavlja i vizuelnu metaforu za rast i razvoj.

Kompleks se sastoji iz tri celine: redizajnirane stare vile od visokog kulturnog značaja, novog modernog objekta i dvorišta, u kome se nalazi atraktivno spiralno stepenište.

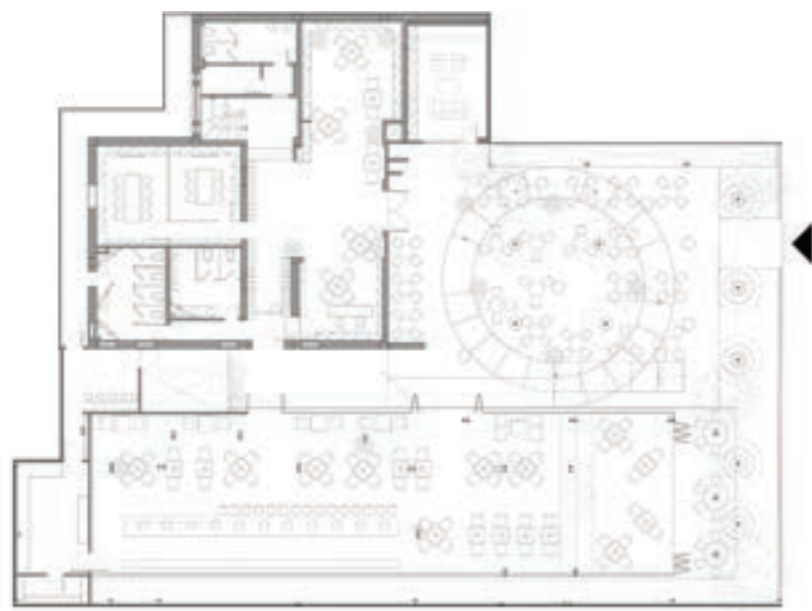

Stara vila je reprezent kulturnog nasleđa grada, pa su se projektanti trudili da njen kvalitet i stil što bolje prikažu. Sama njena struktura bila je zadivljujuće otkriće tokom procesa projektovanja. Prilikom uklanjanja starih slojeva farbe i maltera sa fasade, pronađene su različite vrste cigle koje su dodavane prilikom svakog renoviranja. Originalni materijali su u velikoj meri zadržani. U enterijeru se mogu videti cigle iz različitih perioda i stare drvene grede u krovnoj konstrukciji.

Pored vile postavljena je pravougaona dvospratna struktura od čelika i stakla, u čijem se prizemlju nalazi kafić, a na spratu izložbeni prostor. Nasuprot tradicionalnoj vili, nov objekat izgrađen je od nerđajućeg čelika, kako bi pružio vizuelni kontrast starom objektu i ujedno odoleo kišnim sezonama Vijetnama.

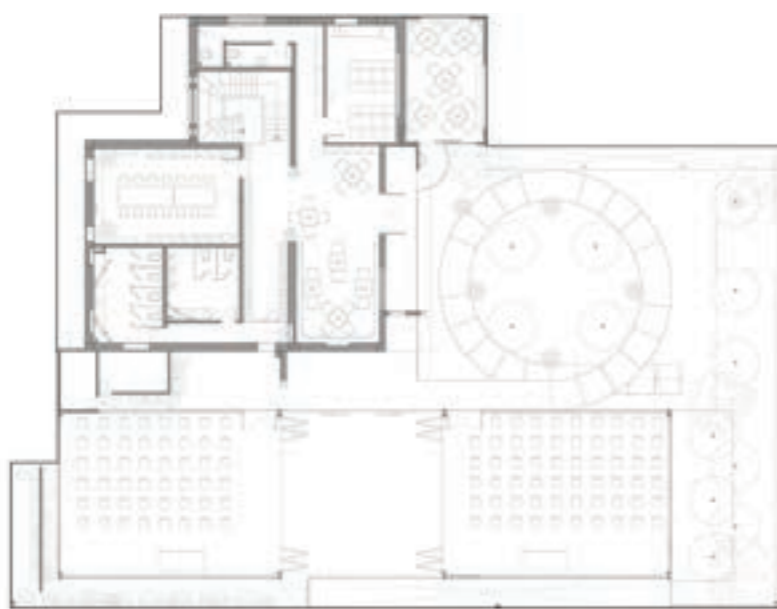
Ovakvom dispozicijom stare vile i novog objekta nastalo je centralno dvorište, koje su dizajneri popunili ekspresivnim spiralnim stepenicama. Dvorište predstavlja žarišnu tačku okupljanja i obezbeđuje višenamenski prostor za različite programe na otvorenom. Dok spajaju staru i novu arhitekturu, stepenice ujedno imaju i ulogu osmatračnice sa koje se sagledavaju aktivnosti, koje se dešavaju oko i ispod nje.

Koncept je bila ideja rasta i razvoja, kako samog grada, tako i kompanije „Sun Life”, koja je glavni investitor projekta.

osnova prizemlja

Ovaj projekat spaja staro i novo, stvarajući zadivljujući primer rasta i transformacije

osnova sprata

Stara vila je reprezent kulturnog nasleđa grada.

Bilo da je reč o starom ili novom, čitav kompleks odiše istim dizajnerskim pristupom, a to je ogoljeno prikazivanje materijala onakvim kakvim oni jesu, bez obrade i šminke. Koncept rasta i razvoja pojavljuje se na različite načine, kroz simbolične elemente eksterijera, pa sve do stare vile. Ona je posmatrana kao živ objekat koji raste i razvija se spram vremena i potreba, dok se istovremeno poštuju njena tradicija i kvalitet.

Čitav kompleks odiše istim dizajnerskim pristupom, a to je ogoljeno prikazivanje materijala onakvim kakvim oni jesu, bez obrade i šminke.

Prilikom uklanjanja starih slojeva farbe i maltera sa fasade, pronađene su različite vrste cigle koje su dodavane prilikom svakog renoviranja.

SM.Int.Com je osnovana 2012. godine. Nalazimo se u ulici Vojvode Živojina Mišića bb, Cerovac - Kragujevac.

Bavimo se proizvodnjom nameštaja po meri i zahtevu kupca. Svojim kupcima nudimo nameštaj od širokog spektra materijala. Izrađujemo nameštaj od iverice, medijapana, furnira, masiva, metala, mesinga, granita, solid surface-a. Aktivni smo na domaćem i stranom tržištu.

Specijalnost nam je izrada hotelskog nameštaja.

+381 64 199 83 14
 sm.int.com@gmail.com
 smintcom.com
 smintcom.furniture
 SM.Int.Com - SM Furniture

Preporučuje
 nas više od
100 hotela...

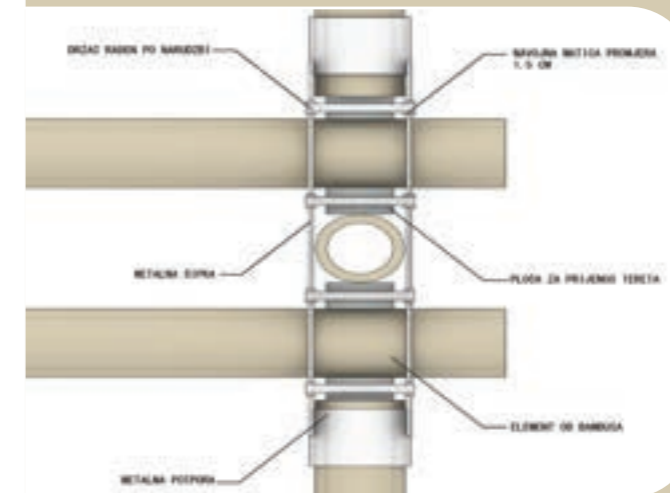
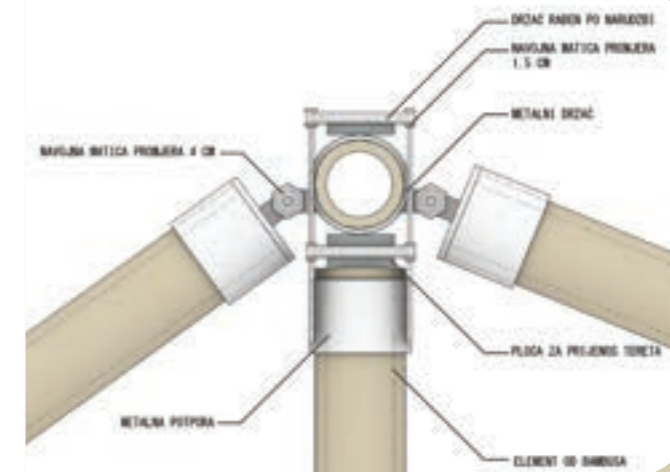
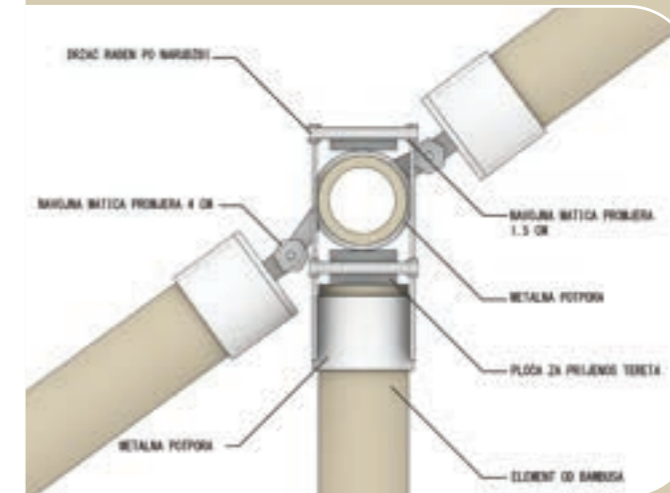
www.duseciphilip.com

PLUTAJUĆE STANIŠTE

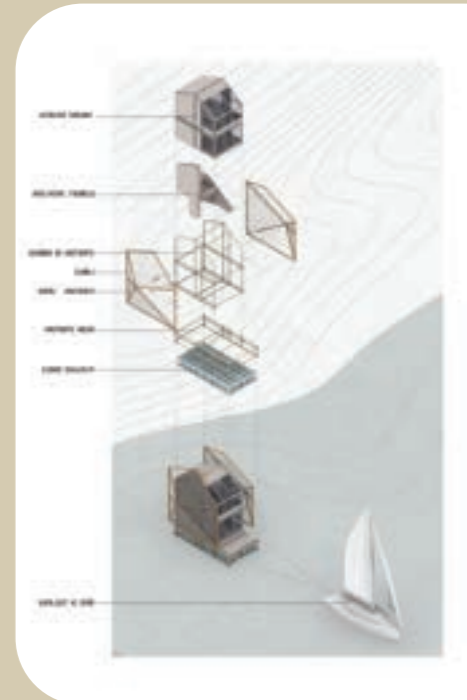

Autori: Hana Čičević i Daniel Abraham Gandica (Hrvatska)

Plutajuće stanište je kompaktna, održiva i mobilna kuća dizajnirana za mladi par koji putuje preko jezera Maracaibo u Venezueli.

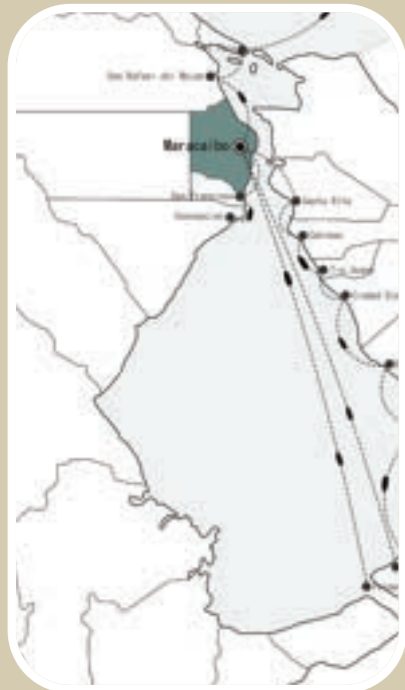
Plutajuće stanište je kompaktna, održiva i mobilna kuća dizajnirana za mladi par koji putuje preko jezera Maracaibo u Venezueli. Kuća je dizajnirana kako bi maksimalno iskoristila kompaktni prostor od samo 28 m², uz pomoć nekoliko podesivih i pomičnih elemenata. Dijagrami objašnjavaju kako se polukat može koristiti kao prostor za rad, fitness, i/ili spavanje što je omogućeno uz pomoć fleksibilnih elemenata u sobi. Krevet je ugrađen u podnu ploču, dok su radni stol i stolica ugrađeni u zid, te se lako mogu skloniti kako bi se proširio prostor.

Glavni građevinski materijal ove kuće je bambus, održivi i lagani materijal koji jako brzo ponovno raste u prirodi nakon sječe.

Plutajuće sklonište je dizajnirano tako da bude vrlo mobilno, ali i održivo. Kuća nema stalno mjesto, već putuje između više jezerskih luka. Baza malene kuće ponovno iskorištava stare bačve za vodu koje omogućuju ovoj laganoj kući da pluta na vodi i da se lako transportira između luka uz pomoć čamca. Dizajn ima dvije strukture sjenila koje podsjećaju na jedro i koje omogućuju pasivno hlađenje kuće tako što sprječavaju prekomjerni unos vanjske topline. Glavni građevinski materijal ove kuće je bambus, održivi i lagani materijal koji jako brzo ponovno raste u prirodi nakon sječe. Detalji ilustriraju kako su elementi od bambusa povezani u tri glavna spoja.

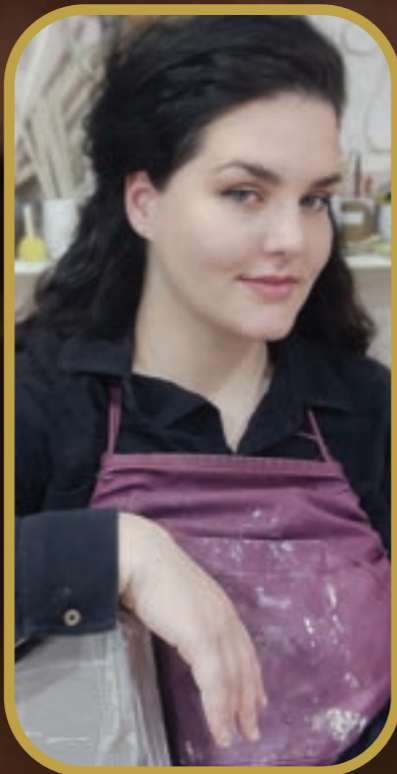
Kuća nema stalno mjesto, već putuje između više jezerskih luka.

PORCELLANA UNIKATNI LAVABOI OBLOŽENI ZLATOM

O AUTORKI

Ja sam Jelena Radojković. Odrasla sam u umetničkoj porodici, ljubav prema keramici mi je prenela sestra, a ja sam je nadogradila svojim visokim ciljevima. Rad sa keramikom je pun izazova i prepreka, a najveći izazov za mene je lavabo, koji mora biti izuzetnog dizajna i kvaliteta. Nakon dosta eksperimentisanja sa raznim keramičarskim materijalima, nakon dužeg vremena uspeh smo da dodemo do našeg finalnog proizvoda. Vreme izrade je jako dugo i ne smemo ubrzavati nijedan proces. Ono što nam daje ekskluzivnost na tržištu je lepota ručne izrade, koja nam ne dozvoljava dva ista lavaboa i pruža nam unikatan dizajn.

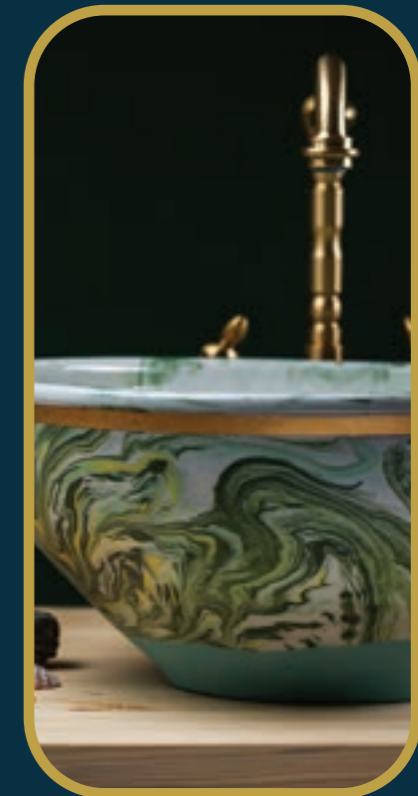
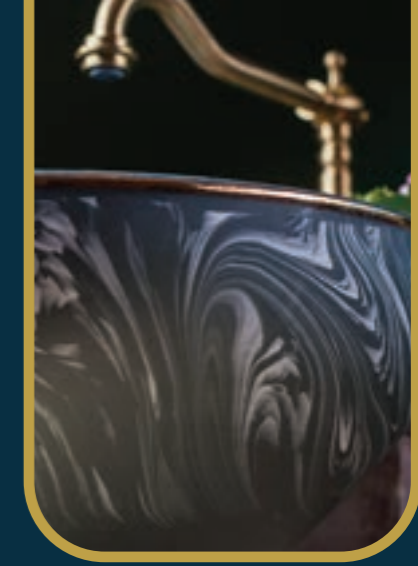
Ono što nam daje ekskluzivnost na tržištu je lepota ručne izrade, koja nam ne dozvoljava dva ista lavaboa i pruža nam unikatan dizajn.

PROCES IZRADE

Sam proces pravljenja lavaboa sastoji se iz nekoliko faza. Prva faza je priprema porcelana za rad i oblikovanje lavaboa, nakon toga lavabo ide na postepeno sušenje, sušenje je dosta dug proces kod ovako velikih predmeta, pogotovo kada je u pitanju naš lavabo, koji unutar nema šupljine, već je od punog materijala, koji nam na kraju garantuje izrazito čvrst proizvod. Pored samog dizajna ovo je najbitnija odlika lavaboa.

Druga faza u izradi nakon sušenja je prvo pečenje ili biskvitno pečenje, posle koga lavaboe šmirglamo i otklanjamo im sve manje nedostatke. Lavabo je sada spreman za nanošenje glazura, nakon čega se peče drugi put na visokim temperaturama u keramičkoj peći. Treća faza je nanošenje zlata i treće pečenje našeg lavaboa. Ovu tehniku radimo sa punom zaštitom pod maskama. Zlato za porcelan i keramiku isparava prilikom rada.

Vreme izrade je jako dugo i ne smemo ubrzavati nijedan proces.

Sam proces nanošenja zlata je jako toksičan. Ovaj proces, koliko god delovao zastrašujuće, isplati se jer na kraju pomoću zlata naš lavabo zasija punim sjajem.

U STANU ARHITEKTE

- REDIZAJN LIČNOG PROSTORA

MORA DA VAM SE DOPADNE SAMO VAŠA KUĆA

O PROJEKTU

Stan B je prostor kreiran prema mjeri i potrebama mlade četvoročlane porodice. Ideja je bila maksimalno ogoliti prostor od bilo kakvih suvišnih elemenata, kako vizuelnih tako i funkcionalnih. Svakodnevnicu korisnika je svedena na osnovne aktivnosti, koje su raspoređene u dvije cjeline: dnevnu zonu i noćnu zonu.

Dnevna zona je osmišljena kao jedinstven otvoren koncept, gdje su smješteni ulazni hol, dnevni boravak, kuhinja i trpezarija. Na ovaj način je omogućeno roditeljima da su prisutni sa malom djecom u skorom svakom momentu. Tako je dobijen prostor u kome je moguće da roditelj sprema obrok, hrani bebu, radi za trpezarijskim stolom, dok se djeca igraju ili gledaju crtane filmove, a svi u istom prostoru, ne smetajući jedni drugima. Ovu zonu prate i dva mokra čvora, od kojih je jedan kupatilski prostor, a drugi servisni prostor za pranje i održavanje veša. Noćna zona je podjeljena na dvije spavaće sobe: dječiju sobu i master spavaću sobu. Dječija soba je u potpunosti prilagođena maloj djeci

O AUTORKI

Sofija Bajić iz Bijeljine, rođena je 1991. godine. Nakon završene bijeljinske gimnazije, seli se u Beograd gdje upisuje Arhitektonski fakultet 2010. godine. Master akademske studije završila je 2015. godine. Na matičnom fakultetu te godine upisuje i doktorsku akademske studije. Radni vijek započinje na fakultetu u ulozi asistenta demonstratora na master studijama. Nakon fakulteta zanat obučava u dva arhitektonska biroa, a uporedo vodeći svoje lične poslove i angažmane. Ovi poslovi su doveli do otvaranja samostalnog arhitektonskog biroa 2019. godine. Od tad do danas radi na odgajanju tri bebe: sina, ćerke i malog biznisa.

i visini njihovog pogleda. Sa jedne strane postavljeni su kreveti samo kao okviri za dušek, sa sanducima za igračke. Sa druge strane su čitavom dužinom sobe plakari, ali odignuti od poda. Na ovaj način dobija se velika površina poda za igranje, a ispod ormara ostava za igračke, koja je na dohvat ruke. Krevet je dovoljno nizak da deca mogu sama da mu pridu, a sanduci pored dušeka prave odignutu površinu za igru na visini koja je pogodna mališanima. Master spavaća soba je, takode, podjeljena u dvije cjeline: garderobier sa nišom za rad, i sam spavaći deo sa krevetom.

Sve sitnice i stvari, koje su neophodne za svakodnevni život, smještene su u visokim plakarima, kako bi se prostor oslobodio viška dešavanja.

Ideja je bila maksimalno ogoliti prostor od bilo kakvih suvišnih elemenata, kako vizuelnih tako i funkcionalnih.

Materijali, kolorit i geometrija svih elemenata prostora su svi u službi čiste funkcije, bez tendencije da preuzimaju primat u kreiranju ambijenta. Sve sitnice i stvari, koje su neophodne za svakodnevni život, smještene su u visokim plakarima, kako bi se prostor oslobodio viška dešavanja. Ovi plakari čine zatvorene blokove, koji se unutar stana ponašaju kao čist zid. Na ovako pripremljen prostor, život, boje i energiju unose sami korisnici.

Materijali, kolorit i geometrija svih elemenata prostora su svi u službi čiste funkcije, bez tendencije da preuzimaju primat u kreiranju ambijenta.

INTERVJU

Prikazali ste svoj stan javno, da li je bilo dvoumljenja i da li se tvoj suprug i ti osećate komforno s obzirom na to da sada svi mogu da komentarišu vaš lični prostor?

Ne može se danas više ništa sakriti. A kad već ne može da se sakrije, onda bar da neko nešto od toga što pokazujemo nauči, vidi, pa i komentariše. Naš posao je takav, uvijek je na udaru komentara svih vrsta. I ako je, treba se pričati, polemisati, diskutovati što više o svemu. Suprug je drugog stava, ali sad je već gotovo. (smijeh) Nikome ne mora da se dopadne tuđi prostor. Mora da vam se dopada samo vaša kuća. A moju možete da traćate, to je skroz u redu.

Tabu je tema, ali je surova istina, da mnoge arhitektae nisu u poziciji da opremaju svoje stanove. Koliko je danas teško za arhitektae da dođu u poziciju da opremaju svoj stan?

Jako je teško danas bilo kome da dođe do svojih par kvadrata, a kamoli još da ih opremi po svojoj volji. Svakako, malo ko od nas kreće od nule, skoro uvijek je tu porodica da malo pomogne, doturi, pozajmi i slično. Različite vrste kredita su dobrodošle. I naravno, neizostavno, mora mnogo da se radi. S druge strane, jako veliki broj saradnika i poslovnih prijatelja, takode, učestvuje raznim rabatima, tehničkom podrškom, a sve u cilju zdrave poslovne saradnje, a i slatka sam im vjerovatno. Uglavnom – može!

Naš posao je takav, uvijek je na udaru komentara svih vrsta. I ako je, treba se pričati, polemisati, diskutovati što više o svemu.

Opremanje stana bila je i prilika da učiniš i ono što si bila sprečena na projektima za druge. Šta je ono o čemu si oduvek maštala da primeniš na svom ličnom prostoru?

Apsolutno sam uvijek maštala da uradim liveni pod. Nijedan moj klijent nije smio. Takođe, moj suprug nije želio. Napravili smo kompromis i uradili liveni pod. (smijeh) Toliko volim taj pod, da ne razumijem zašto i dalje postoji bilo šta što se lijepi, slaže, fuguje i slično.. Toliko je širok spektar mogućnosti koje liveni podovi raznih sastava mogu da naprave, da su svi drugi podovi skoro pa nepotrebni više. Ali, dobro, doći ćemo do toga nekad.

Šta je bio najveći izazov na projektu? Na koji deo stana ste najponosniji?

Najveći izazov je sve ideje spakovati u finasijske i izvođačke mogućnosti. U velikim gradovima je lakše naći izvođače koji dobro barataju novim tehnikama i materijalima. Mi u manjim sredinama moramo uvoziti i te nove materijale, ali i majstore, koji znaju sa njima raditi. Sve ovo u mnogome povećava cijenu izvođenja, jer u tom slučaju mnogo novca je rezervisano samo za infrastrukturu, kojom će taj materijal doći do stana. Sada kad stan već koristimo, javlja se i problem saniranja određenih pozicija, za koje opet nemamo majstore, no ih moramo „uvoziti“.

Sljedeći veliki izazov je kako ove majstore koje i imamo, i koji su jako dobri u svojim zanatima,

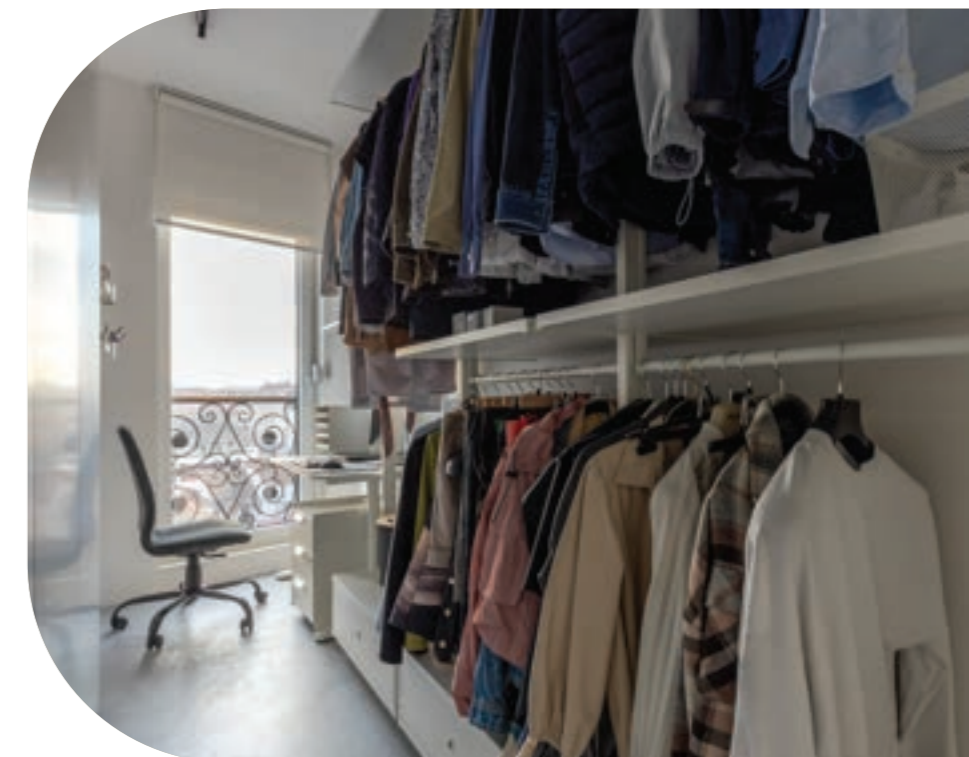
odobrovoljiti da urade nešto što izlazi iz standardnih zahtjeva. Jako puno je tu riječi „nemoguće“, „neće stajati“, „neće trajati“, „gdje si to vidjela“, „samo izmišljate, šta će ti to“... Dok se pređe ta barijera između „nemoguće“ i „vidi kako je ovo dobro“ prođe jako puno vremena, suza i muke. Uz svaki nestandardni poduhvat sam stajala zajedno sa njima i tražila načine da dodem do onoga što sam zamislila.

Najveći izazov je sve ideje spakovati u finasijske i izvođačke mogućnosti. U velikim gradovima je lakše naći izvođače koji dobro barataju novim tehnikama i materijalima.

Imala si specifičnu situaciju u kojoj je tvoj suprug na ovom projektu i u ulozi klijenta i investitora. Da li je to bio test i za vaš odnos?

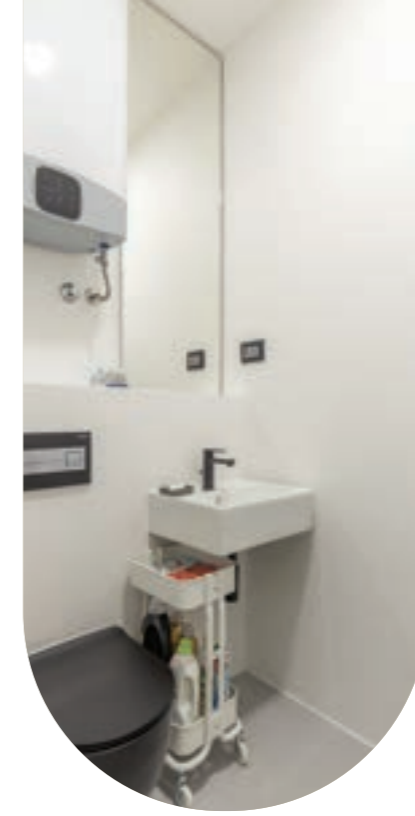
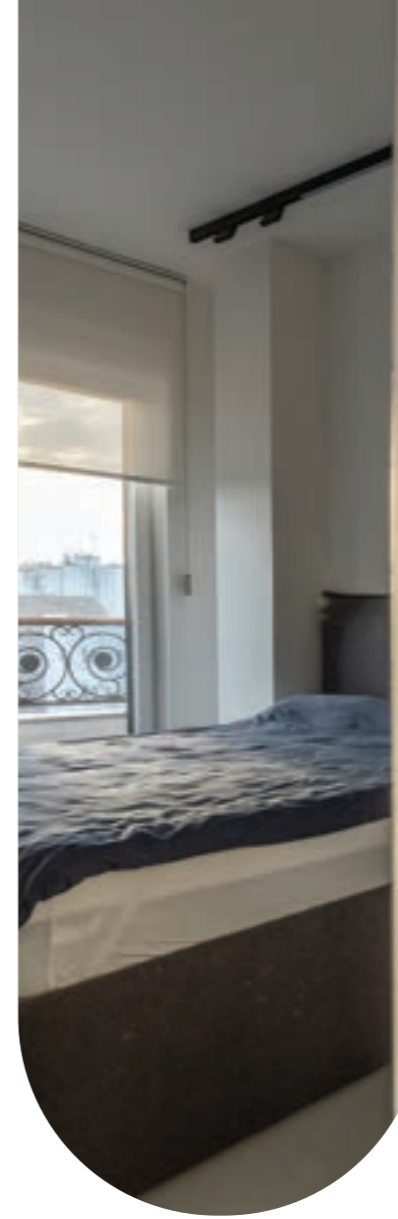
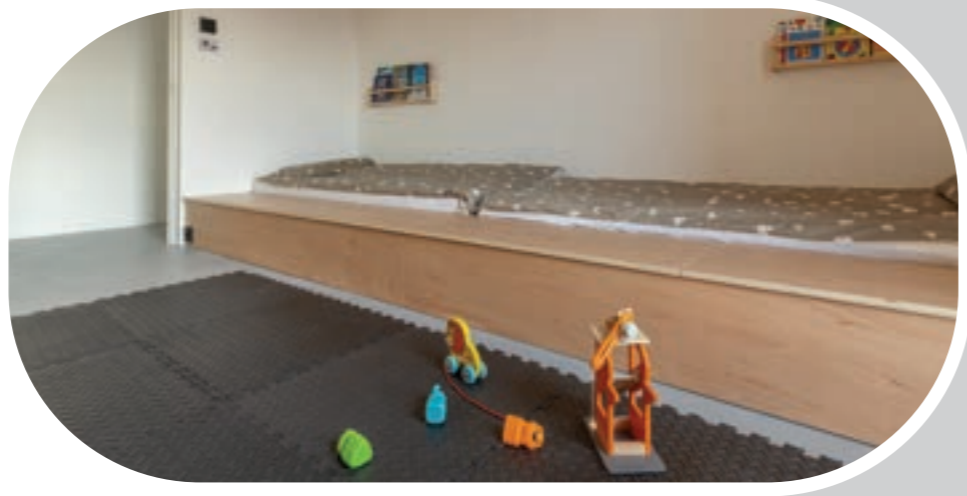
Prema rezultatima može se zaključiti da je tvoj suprug imao mnogo poverenja u tvoje zamisli. Bio je to baš ozbiljan test na kome smo jako puno puta padali oboje. Na početku je povjerenje veliko, jer klijent ni ne razumije baš sve šta ga čeka u toku izvođenja. A onda su došli izvođači, računari i najrazličitiji problemi, gdje se klijent potpuno izgubi i prvog kog kritikuje je – arhitekta. U tim momentima izvođačkih haosa, jako je lako klijentu da izgubi zacrtani cilj, jer ne vidi način da do njega više dođe. Tada se uvijek kreće linijom manjeg otpora, uvijek se počinju prihvatati načini i metode koje nisu dogovorene, a u tom momentu su lakše za izvesti. To ne vodi projekat u dobrom smjeru. Zato je tu arhitekta da bude stub i oslonac onoj prvoj ideji i konceptu, i da ga do kraja sprovede uprkos svim problemima. Tek kada svi izađu iz prostora koji je sproveden prema projektu, klijent je zahvalan arhitekti.

„Sterilan“ je u svojoj prvobitnoj postavci, zato što djeca prave veliki kaos. Gdje djeca kroče, više nema ničega sterilnog nigdje.

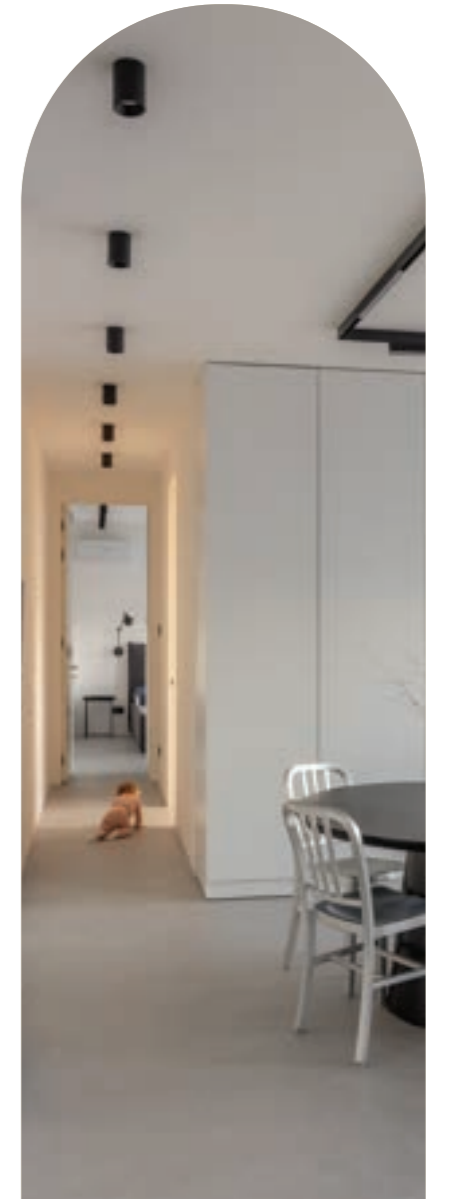
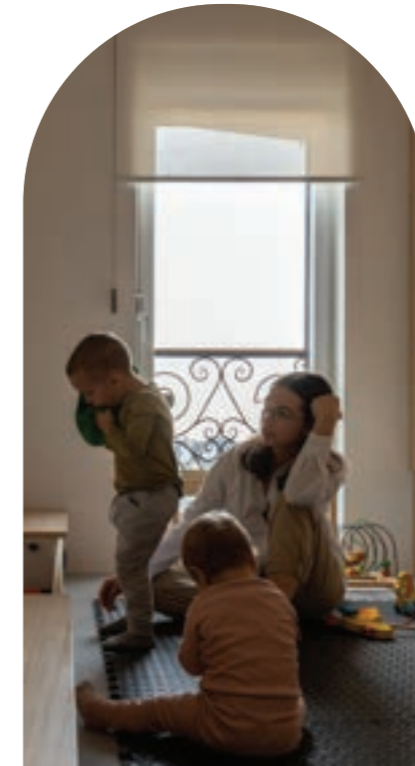

Da li te pogađaju kritike da je stan previše hladan, sterilan, da mu fali boje detalja, topline? Očekivala si takve „napade“ zar ne? Da li bi sada nešto uradila drugačije?

Izbacila bih muža sa gradilišta. Ostalo bih sve isto. Dobro je sve ispalo, sleglo se na kraju. Trebalo je mnogo vremena i živaca, ali sleglo se. Sve sam i prezentovala javno upravo da bi svaki gledalac za sebe razmišljao, kritikovao, učestvovao, pričao i diskutovao. Navikneš da si uvijek otvorena knjiga i da svi imaju pravo da pričaju o tvojim odlukama. Nikako mi to ne smeta, to je sastavni dio posla. Prostor je zamišljen kao „sterilan“, to mu je osnovna ideja. „Sterilan“ je u svojoj prvobitnoj postavci, zato što djeca prave veliki kaos. Gdje djeca kroče, više nema ničega sterilnog nigdje.

Nikome ne mora da se dopadne tuđi prostor. Mora da vam se dopada samo vaša kuća. A moju možete da tračate, to je skroz u redu.

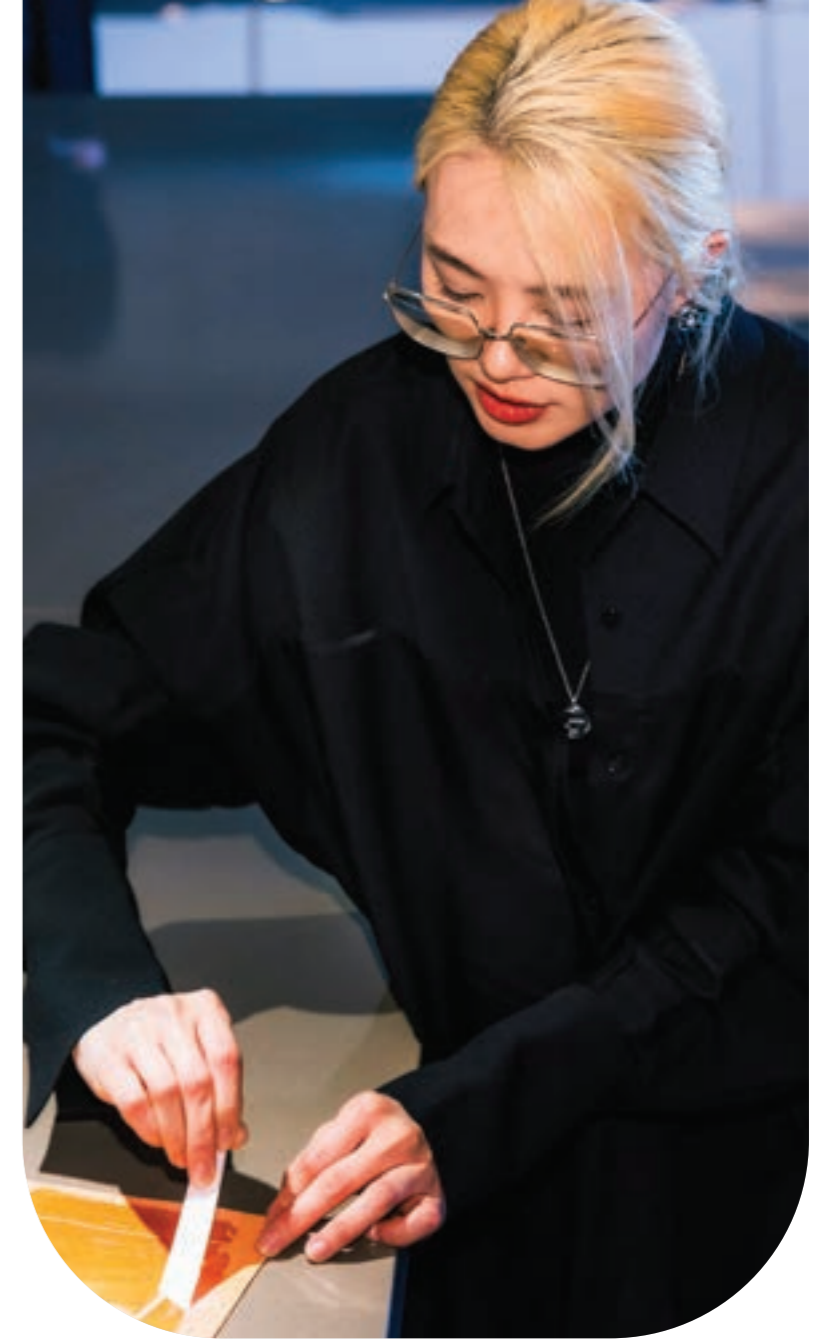
DA LI UNIVERZITETI ZAOSTAJU ZA PRAKSON I ZAŠTO?

UTISCI **CONVERSE** RADIONICE
SA STUDENTIMA AKADEMIJE
VIZUELNIH UMETNOSTI

Priredio: **Jakša Nikodijević**, mast. inž. arh.

Arhitektura, enterijer i primenjeni dizajn sve su prisutniji u našoj svakodnevnici, i (ponajviše zahvaljujući društvenim mrežama) dostupniji širokom auditorijumu, koji je sve uključeniiji u stvaranje novih standarda u industriji, i time čine procese u stvaralaštvu kompleksnijim i promišljenijim. Ali da li telenti koji i dalje biraju akademski put ove profesije stiču adekvatne sposobnosti koje bi im obezbedile potrebne alate, iskustvo i svest, koja bi mogla da odgovori na današnje, sve zahtevnije tržište?

Uzimajući u obzir da su savremeni dizajn i arhitekturu kakvu poznajemo formirale individue koje znanja nisu sticale na univerzitetu, kao i da su mnogi trendovi u dizajnu inicirani od strane globalno prepoznatljivih brendova u borbi za prestižom i pravilima kapitalističkog sistema, a ne striktno funkcionalnim i estetskim pravilima, vreme je da se zapitamo da li trenutno obrazovanje može da „hrani“ tržište budućim liderima u struci, bez većeg uključenja prakse i vrednosti brendova, koje konstantno utiču na promene u primenjenom dizajnu.

Brojni su faktori obrazovnog sistema o kojima se može pokrenuti debata na reformativne akcije. Počev od toga da li standardi i norme za zaposlenje na fakultetu onemogućuju profesionalcima sa iskustvom da budu uključeni u akademski sistem, do kolaboracija, koje se formiraju na akademskom nivou akademskih institucija, i događaja u industriji, a ne kompanijama i tržišnim liderima.

U ovom kontekstu posmatramo iskorak koji je inicirala kompanija CONVERSE u okviru kampanje „The next“, sa konkursom i izložbenom radionicom, uključujući izvođenje produkata studenata Detao akademije, Šangajske Akademije za vizuelne umetnosti.

Paradoksalno na fakultetu izučavamo metode velikana, koji znanja nisu stekali na fakultetu poput Tadao Anda (Tadao Ando), Mis Van de Roie (Mies Van de Rohe), Dejvid Čiperfilda (David Chipperfield), Filipa Starka (Philippe Starck) i mnogih drugih.

Hill Seat
Candy Tian, Ayn Feng
Instructor: Tim Ding

STVARANJE SLEDEĆEG TRENDNA

Ovaj brend, koji je svojim duhom bio deo odrastanja brojnih generacija i sudelovao kulturnim pečatom svake od njih, ponosno smatra da kod onih koji učestvuju u stvaranju trendova, a u čijem DNK možemo pronaći njihov logo, nema mesta za nemaštovitost bilo kod zaposlenih, bilo kod korisnika čuvenih „starki“.

Lansiranje „The Next“ CONVERSE konkursa i izložbene radionice, prirodan je akt, uzimajući u obzir njihovu veliku uključenost na lokalnu, interesovanje za rad sa ličnostima i talentima koji autentično ispoljavaju svoj autorski pečat u stvaralaštvu i hobijima, bilo muzici, modi ili ekstremnim sportovima.

Ova radionica je dala platformu studentima da kroz interesovanja ispolje svoje sposobnosti i nauče procedure u stvaranju i izvođenju uz podršku svojih profesora, ali još važnije, predstavnika dizajn tima iz Konverza. Sva pitanja koja se na fakultetu često izostave, a krucijalna su za industriju, ovde su konačno videla dana: Koliko to košta? Koji materijal da iskoristimo? Koliko treba vremena da se napravi? Ko će to da koristi? Koji su alati potrebni za izvođenje itd.

Sva pitanja koja se na fakultetu često izostave, a krucijalna su za industriju, ovde su konačno videla dana: Koliko to košta? Koji materijal da iskoristimo? Koliko treba vremena da se napravi? Ko će to da koristi?

Converse Plants Hub
Shelly Xu, Sky Shi, Lucia Han
Instructor: Yuese Yu

Classical Progressive Tense
Martou Zhang, Salina Zhang, Jenny Yin
Instructor: Candy Liu, Joyce Qiu

KAKO STVORITI POBEDNIKE?

Najčešći odgovor na ovo pitanje je da pravilo ne postoji, no u ovom slučaju, videli smo da je svaka od odabranih grupa imala sve ili većinski studente iz jednog departmana sa smerom tematskog dizajna (Themed Environmental Design), Detao akademije u okviru šangajskog instituta za vizuelne umetnosti.

Kada bismo detaljnije pogledali kurikulum tog studija, rekli bismo da je preambiciozan ili čak nerealan, s obzirom na to da za 4 godine na TED smeru studenti rade na arhitektonskim, pejzažnim, urbanističkim projektima, kao i na uređenju unutrašnjeg prostora, ali i na industrijskom dizajnu sa akcentom na razvoj narativa i primenjivosti na okolinu – možemo videti važnost interdisciplinarnog pristupa. Na to, treba pomenuti i intenzivan rad tokom cele godine, ali i sve učestaliji takozvani „treći semestar“ u okviru letnjih kampova i radionica, koji su neretko dobar momenat za sintezu stečenih iskustava kroz kratkotrajne timske projektne aktivnosti.

Ipak, ne treba žuriti sa zaključkom da je prekomeran rad ključ uspeha. Profesori TED departmana su usvojili formulu od 3 faktora za stvaranje projektne zadatke u koji su uključeni predstavnici izvođačke kompanije, koja u dogovoru sa profesorima definiše lokaciju ili temu projekta, zatim arhitektonska ili dizajnerska kompanija, čiji profesionalci dele iskustva iz prakse, kao i predstavnici marketing i medija kompanija, koji omogućuju studentima da saznaju

reakcije tržišta na njihov rad. Time su postigli rapidnije učenje kroz projektne zadatke, sticanje iskustava u radu sa klijentima, kao i zaposlenje sa kompanijama koje saraduju kroz projektne aktivnosti. Iako je nemoguće sa sigurnošću reći formulu uspeha, možemo otvoriti sluh za veću interdisciplinarnost u radu, kao i rano sticanje iskustva u praksi i radu sa renomiranim institucijama i brendovima na tržištu kao faktore koji u mnogome doprinose tom uspehu.

OSNOVNE STUDIJE TEMATSKOG PROSTORNOG DIZAJNA (THEMED ENVIRONMENTAL DESIGN) čini nastava četvorogodišnjeg programa, koji postavlja korisnike u fokus kreativnog procesa. Fundamentalna analiza ljudskih potreba kroz socijalne, estetske i ekonomske trendove je jedan od ključnih faktora projektne procesa u ovom studiju u cilju stvaranja inovativnih prostornih rešenja.

Više o studiju, kao i pristup studentskim radovima možete naći na linku:

<https://www.detaodawnfinder.cn/>

ISKUSTVA SA RADIONICE: IZJAVE PREDSTAVNIKA CONVERSE DIZAJN TIMA

TIM DINGTM
DIREKTOR ZA PROSTORNO PLANIRANJE

„Ovo je izuzetna prilika da naši dizajneri istraže nove mogućnosti kroz interese i energiju mladih ljudi i odstupe od rutinskog posla.“

THIERRY XUE
SENIOR DIZAJNER

„Energija koju nose studenti je faktor koji vodi dizajn napred i spaja naš brend sa duhom te generacije. Boljim razumevanjem potreba i aspiracija mladih, širimo sopstvenu viziju i učestalost novog kulturnog miljea.“

making
places
distinctive

OFF|X Contract d.o.o.
ARCHITECTS & FURNITURE

Gospodar Jevremova 41, 11000 Beograd
+381 11 328 66 53, info@offix.rs, www.offix.rs
offixarh.rs

usm.com

Wilkhahn

Individual, uncomplicated, flexible,
Your new chair is called **ME.**

Starting at: 297 EUR

OFF|X Contract d.o.o.
ARCHITECTS & FURNITURE

Gospodar Jevremova 41, 11000 Beograd
+381 11 328 66 53, info@offix.rs, www.offix.rs
offixarh.rs

wilkhahn.com

BIOKLIMATSKA PERGOLA

Vaša oaza opuštanja
od proleća do jeseni.

www.sencila-bled.si